

Brüsszel, 2021.7.16.
COM(2021) 572 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó új uniós erdőstratégia

{SWD(2021) 651 final} - {SWD(2021) 652 final}

1. Bevezetés

Az EU szárazföldi területének több mint 43,5 %-át¹ borítja erdő vagy egyéb, fával benőtt terület², és ezek alapvető fontosságúak valamennyi európai polgár egészsége és jólléte szempontjából. Ezekről a területekről függ, hogy milyen levegőt lélegzünk be és milyen vizet iszunk, gazdag biológiai sokféleségük és egyedülálló természeti rendszerük pedig otthon és élőhelyet biztosít a világ legtöbb szárazföldi fájának³. Itt kerülhetünk közel a természethez, ami hozzájárul testi és lelki egészségünk megerősítéséhez, és ezek a területek központi szerepet játszanak az élénk és virágzó vidéki területek megőrzésében is.

Az erdők régóta rendkívül fontos szerepet töltenek be gazdaságunkban és társadalmunkban, munkahelyeket teremtenek, valamint élelmiszert, gyógyszereket, nyersanyagokat, tiszta vizet és egyéb dolgokat biztosítanak. Az erdők évszázadokon keresztül a kulturális örökség és a kézművesség, a hagyomány és az innováció virágzó központjai voltak. De amilyen fontosak voltak a múltban, olyan nélkülözhetetlenek a jövőnk szempontjából is. Az erdők természetes szövetségeseink az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben, továbbá létfontosságú szerepet fognak játszani abban, hogy 2050-re Európa legyen az első klímasemleges kontinens. Az erdei ökoszisztémák védelme csökkenti a zoonotikus betegségek és a világméretű járványok kockázatát is. Az emberek, a bolygónk egészséges jövője és jólléte ezért attól függ, hogy az erdők Európa- és világszerte egészségesek, biológiai sokféleséggel rendelkezők és reziliensek legyenek.

Ennek ellenére az európai erdők egyre nagyobb igénybevételnek vannak kitéve részben a természetes folyamatok, de a megnövekedett emberi tevékenység és nyomás miatt is. Jóllehet a természetes folyamatoknak, az erdőtelepítésnek, a fenntartható gazdálkodásnak és az aktív helyreállításnak köszönhetően az elmúlt évtizedekben nőtt az erdők területe, és bár ennek következtében számos kedvező tendencia figyelhető meg, jelentősen javítani kell az erdők védettségi helyzetét, még az EU erdeinek 27 %-át kitevő védett erdőterületeken is, amelyeknek a legegészségesebbnek kellene lenniük⁴. Az éghajlatváltozás továbbra is kedvezőtlen hatást gyakorol az európai erdőkre, különösen, de nem kizárólag az egyetlen fajból álló és azonos korú erdőállományokkal rendelkező területeken. Az éghajlatváltozás rávilágított a korábban rejtett sebezhetőségekre is, amelyek súlyosbítják az egyéb, például a kártevők, a szennyezés és a betegségek által előidézett pusztító hatásokat, és befolyásolja az erdőtüzek kialakulását, ami olyan körülményekhez vezetett, amelyek között az erdőtüzek kiterjedése és intenzitása az elkövetkező

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/12069644/KS-FK-20-001-EN-N.pdf/a7439b01-671b-80ce-85e4-4d803c44340a?t=1608139005821>

² Sustainable Development in the European Union; Monitoring report on the progress towards the SDGs in an EU context, 2021 edition (Fenntartható fejlődés az Európai Unióban; Az Eurostat éves ellenőrzési jelentése a fenntartható fejlődési célok megvalósítása terén uniós összefüggésben elért eredményekről, 2021. évi kiadás)(<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-03-21-096>). A FAO fogalom meghatározása szerint az erdő 0,5 hektárnál nagyobb kiterjedésű, elsődlegesen nem mezőgazdasági vagy városi hasznosítású földterület 5 méternél magasabb fákkal és 10 %-nál nagyobb záródással. A FAO fogalom meghatározása szerint az egyéb fás terület 0,5 hektárnál nagyobb kiterjedésű földterület 5–10 % közötti záródással, 5 méteres magasságot *in situ* elérni képes fákkal; vagy 10 %-nál nagyobb záródással, ha kisebb fák, cserjék és bokrok találhatók a területen, <http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf>; vagy az Eurostat meghatározása: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Forest>

³ Az erdők 60 000 különböző fafajnak, a kételtű fajok 80 %-ának, a madárfajok 75 %-ának és a világ emlősfajjai 68 %-ának adnak otthon (<http://www.fao.org/3/ca8642en/CA8642EN.pdf>).

⁴ Az élőhelyvédelmi irányelv I. mellékletében felsorolt élőhelyek védettségi helyzetéről szóló, az említett irányelv 17. cikke szerinti (a 2013–2018-as időszakra vonatkozó) tagállami jelentések alapján az erdei élőhelyek csupán 49 %-ának állapota minősül kedvezőnek. Az I. mellékletben felsorolt erdei élőhelyek az EU teljes erdőterületének mintegy 27 %-át teszik ki.

években növekedni fog az EU-ban⁵. Az elmúlt évtizedben a szélsőséges időjárási események és a különböző gazdasági célú fakitermelés növekedése miatt felgyorsult a fákkal borított terület arányának csökkenése⁶.

Az új uniós erdőstratégia célja, hogy a szubszidiaritás elvének, a rendelkezésre álló legjobb tudományos bizonyítékoknak és a minőségi jogalkotás követelményeinek teljes körű tiszteletben tartása mellett leküzdje ezeket a kihívásokat, és felszabadítsa az erdőkben rejlő lehetőségeket a jövőnk érdekében. A stratégia az európai zöld megállapodásban és a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiában gyökerezik, és elismeri az erdők központi és multifunkcionális szerepét, valamint az erdőgazdálkodók és a teljes erdőalapú értéklánc hozzájárulását ahhoz, hogy 2050-re fenntartható és klímasemleges gazdaság jöjjön létre, ugyanakkor biztosítja valamennyi ökoszisztéma helyreállítását, rezilienciáját és megfelelő védelmét. Ez a stratégia a 2013-ban elfogadott⁷ és 2018-ban értékelt⁸ uniós erdőgazdálkodási stratégia helyébe lép.

A stratégiában javasolt kötelezettségvállalások és intézkedések hozzá fognak járulni az európai klímarendelethez⁹ 2030-ra kitűzött, legalább 55 %-os uniós üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentési célérték eléréséhez, amelynek megvalósítására az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomagban¹⁰ meghatározott intézkedések révén kerül sor. A klímarendelet értelmében a 2030-ra kitűzött célérték és a klímasemlegességi célkitűzés teljesítése érdekében az érintett uniós intézmények és a tagállamok prioritásként kezelik a gyors és kiszámítható kibocsátáscsökkentést, és ugyanakkor fokozzák a természetes nyelők általi eltávolítást. Az erdőkhöz és az erdészeti termékekhez kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátás és -elnyelés döntő szerepet fog játszani a földhasználatról, a földhasználat-megváltoztatásról és az erdőgazdálkodásról szóló felülvizsgált rendeletre irányuló javaslatban¹¹ az Unió számára meghatározott, –310 millió tonna szén-dioxid-egyenértékre vonatkozó ambiciózus nettó elnyelési cél elérésében. A stratégia meghatározza azt a szakpolitikai keretet is, amely a növekvő, egészséges, sokszínű és reziliens uniós erdők létrehozásához szükséges, amelyek jelentősen hozzájárulnak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzéseinkhez, megélhetést biztosítanak a vidéki területeken és azokon túl, valamint támogatják a fenntartható erdei biogazdaságot, amely a leginkább fenntartható erdőgazdálkodási gyakorlatokon alapul. Ez utóbbiak egy elismert és nemzetközileg elfogadott dinamikus fenntartható erdőgazdálkodási koncepcióra épülnek, amely figyelembe veszi az erdők multifunkcionalitását, sokféleségét és a fenntarthatóság három, egymással összefüggő pillérét.

Ahhoz, hogy ez az átmenet sikeres legyen, a jelenleginél nagyobb, egészségesebb és változatosabb erdőkre lesz szükségünk, különösen a szén-dioxid tárolása és megkötése, a légszennyezés emberi egészségre gyakorolt hatásainak csökkentése, valamint az élőhelyek és

⁵ Costa, H., de Rigo, D., Liberta, G., Houston Durrant, T., San-Miguel-Ayanz, J. (2020) European wildfire danger and vulnerability in a changing climate: towards integrating risk dimensions. JRC PESETA IV project – Task 19. Luxemburg: Az Európai Unió Kiadóhivatala.

⁶ <http://www.fao.org/faostat/en/#data/FO> és <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124374>

⁷ COM(2013) 659 final.

⁸ COM(2018) 811 final.

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet).

¹⁰ Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „Irány az 55 %!”: Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célkitűzésének megvalósítása a klímasemlegesség elérése érdekében, COM(2021) 550 final.

¹¹ A földhasználatról, a földhasználat-változtatásról és az erdőgazdálkodásról kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátásról és -elnyelésről a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről szóló (EU) 2018/841 rendelet és az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat, COM(2021) 554 final.

fajok pusztulásának megállítása érdekében. Ez előfeltétele annak, hogy az erdők még évtizedekig képesek legyenek megélhetést biztosítani és betölteni társadalmi-gazdasági funkcióikat. Ennek eléréséhez vissza kell fordítanunk a negatív tendenciákat, javítani kell a nyomon követést, hogy jobban megismerjük erdőink állapotát, valamint fokoznunk kell az erdők biológiai sokféleségének védelmére és helyreállítására irányuló erőfeszítéseinket, és ezáltal biztosítani az erdők rezilienciáját. Ugyanilyen fontos, hogy garantálnunk kell a fa rendelkezésre állását, valamint a vidéki területek helyi gazdaságainak és munkahelyeinek diverzifikálása érdekében ösztönöznünk kell a nem faipari termékekhez kapcsolódó erdőalapú gazdasági tevékenységeket.

Tekintettel az erdőkkel szemben támasztott növekvő és olykor egymással versengő igényekre, azt is biztosítanunk kell, hogy az általunk felhasznált fa mennyisége a fenntarthatósági határokon¹² belül maradjon, valamint a lépcsőzetes felhasználás elvével¹³ és a körforgásos gazdaságra vonatkozó megközelítéssel összhangban optimálisan hasznosuljon. Ily módon a lehető legnagyobb mértékben biztosítható a fosszilis alapú anyagok hosszú élettartamú körforgásos anyagokkal és termékekkel való helyettesítése, amelyek a szén-dioxid-tárolás és a körforgásos gazdaság szempontjából a legnagyobb értéket képviselik.

Az uniós erdőstratégia az éghajlattal és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, gyorsan súlyosbodó válságok kezdetén készült. A következő évtized döntő fontosságú, ezért a stratégia konkrét tervet terjeszt elő 2030-ra, amely szabályozási, pénzügyi és önkéntes intézkedéseket ötvöz.

Az erdővédelem és -helyreállítás megerősítésére, a fenntartható erdőgazdálkodás fokozására, valamint az uniós erdőkkel kapcsolatos nyomon követés és hatékony decentralizált tervezés javítására vonatkozó intézkedéseket tartalmaz annak érdekében, hogy az erdei ökoszisztémák reziliensek legyenek, és az erdők betölthessék többfunkciós szerepüket. A fenntartható erdőalapú biogazdaságnak a klímasemleges jövő érdekében történő további támogatásához a stratégia új anyagok és termékek innovációjára és promóciójára vonatkozó intézkedéseket javasol a fosszilis alapú megfelelő helyettesítése, valamint a nem faalapú erdőgazdálkodás – többek között az ökoturizmus – fellendítése céljából. A stratégia a fenntartható újraerdősítésre és erdőtelepítésre is hangsúlyt helyez, és egy arra vonatkozó ütemtervet foglal magában, hogyan lehet 2030-ig legalább 3 milliárd új fát telepíteni az EU-ban.

Ezzel a stratégiával a Bizottság ambiciózus elképzelést terjeszt elő, amely az összes erdőtulajdonos és -gazdálkodó határozott szerepvállalására, motivációjára és elkötelezettségére épül. Az ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtásában betöltött szerepük kulcsfontosságú, és ezt támogatni kell. A stratégia többek között pénzügyi ösztönzőket kíván kidolgozni, különösen a magán-erdőtulajdonosok és -erdőgazdálkodók számára az említett ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtásához.

Valamennyi intézkedést a tagállamokkal, valamint az állami és magán-erdőtulajdonosokkal és egyéb erdőgazdálkodókkal szoros együttműködésben kell megtervezni és végrehajtani, mivel ők a szükséges változások, valamint az élénk és fenntartható erdőalapú biogazdaság motorjai az EU-ban. A stratégia valamennyi érintett szereplő és kormányzati szint – a tagállamok, az erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók, az erdőalapú iparágak, a tudósok, a civil társadalom és más érdekelt felek – aktív szerepvállalását kéri.

¹² [brief_on_role_of_forest-based_bioeconomy_in_mitigating_cc_online\(2\).pdf](#)

¹³ A lépcsőzetes felhasználás elvét már beépítették a 2014–2020-as időszakra vonatkozó uniós erdőstratégiába. Ezen elv alapján a faanyagot a következő prioritási sorrendben használják fel: 1. faalapú termékek, 2. élettartam-hosszabbítás, 3. újrafelhasználás, 4. újrahasznosítás, 5. bioenergia-termelés és 6. ártalmatlanítás.

Bár a stratégia csak az uniós erdőkre összpontosít, és célja, hogy az EU jelentős mértékben hozzájáruljon az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési céljaihoz, különösen az 15. célhoz¹⁴, elismeri, hogy az erdőkkel kapcsolatos kihívások eredendően globálisak, és hogy az erdőterület továbbra is nagyon aggasztó mértékben, évente átlagosan 4,7 millió hektárral csökken, az erdőirtás mértéke pedig évente 10 millió hektárra tehető¹⁵. A Bizottság újlag megerősíti, hogy teljes mértékben elkötelezett amellett, hogy teljesítse a világ erdőinek védelméről és helyreállításáról szóló 2019. évi közleményét¹⁶, többek között azáltal, hogy szorosan együttműködik globális partnereivel az erdők védelme, helyreállítása és a fenntartható erdőgazdálkodás terén, valamint jogalkotási javaslatot fogad el annak biztosítása érdekében, hogy az uniós piacon értékesített, akár az EU-n belülről, akár harmadik országokból származó termékek ne járuljanak hozzá a globális erdőirtáshoz. Az uniós együttműködés az erdőkkel kapcsolatos integrált megközelítéseket szorgalmazza, amelyek az értékláncok irányításával, fenntarthatóságával és jogszerűségével, a biológiai sokféleséggel és a helyi lakosság megélhetésével foglalkoznak. Az erdőkre vonatkozó ambiciózus törekvések összhangban vannak az EU arra irányuló erőfeszítéseivel, hogy vezető szerepet töltsön be az éghajlat-politikai menetrendben és végrehajtsa a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiát, többek között egy ambiciózus globális biodiverzitási kerettel.

2. Az erdők társadalmi-gazdasági funkcióinak támogatása a vidéki területek fejlődése és az erdőalapú biogazdaság fenntarthatósági határokon belüli fellendítése érdekében

Az erdők és az erdőalapú ágazat számos társadalmi-gazdasági funkciót és előnyt biztosítanak, többek között új munkahelyeket és növekedési lehetőségeket a vidéki területeken, valamint a polgárok fizikai és mentális egészségéhez hozzájáruló rekreációs funkciókat.

Becslések szerint az EU-ban 16 millió magán-erdőtulajdonos van, és az erdők 40 %-a különböző köztulajdoni rendszerek hatálya alá tartozik. 2018-ban az EU-ban 2,1 millió ember¹⁷ dolgozott a hagyományos erdőalapú ágazatban (erdőgazdálkodás, fakitermelés, fűrészárugyártás, faalapú termékek, parafa, cellulóz és papír gyártása), ami 109 855 millió EUR bruttó hozzáadott értéket eredményezett. További 1,2 millió ember dolgozott faalapú bútorok gyártásában és papírra történő nyomtatásban, például könyvek és újságok nyomtatásában, 25 milliárd, illetve 31 milliárd EUR bruttó hozzáadott értéket teremtve¹⁸. 2018-ban 397 000 vállalkozás folytatott tevékenységet a fát felhasználó iparágakban, ami az EU-ban működő feldolgozóipari vállalkozások 20 %-át jelenti. Az említett tevékenységek kiegészültek a nyomtatott dokumentumok kiadásával, a faalapú hő- és villamosenergia-termeléssel, valamint a faalapú építőipari ágazattal, így a kibővült erdőalapú értékláncok 4 millió munkahelyet támogattak a zöld gazdaságban. Ez a szám 2008 és 2013 között mintegy 20 %-kal csökkent, és azóta elég stabil¹⁹.

¹⁴ A 15. fenntartható fejlődési cél a következő feladatot határozza meg: a szárazföldi ökoszisztéma védelme, helyreállítása és fenntartható hasznosításának előmozdítása, az erdők fenntartható kezelése, az elsivatagosodás elleni küzdelem, a talajromlás megállítása és visszafordítása, valamint a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása.

¹⁵ FAO (2020), ugyanott.

¹⁶ Az EU közleménye (2019) – Erdők – Környezetvédelem – Európai Bizottság (europa.eu).

¹⁷ Eurostat, Munkaerő-felmérés.

¹⁸ Forrás a bruttó hozzáadott érték tekintetében: Eurostat, 2020: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wood_products_-_production_and_trade#Wood_based_industries és [sbs_na_ind_r2] táblázat; a foglalkoztatás tekintetében: [lfsa_egan22d] táblázat és Robert *et al.* 2020.

¹⁹ Robert, N.; Jonsson, R.; Chudy, R.; Camia, A. The EU Bioeconomy: Supporting an Employment Shift Downstream in the Wood-Based Value Chains? Sustainability 2020, 12, 758. <https://doi.org/10.3390/su12030758>

A nyersfa- és nem faipari anyagok és termékek fenntarthatósága kulcsfontosságú az EU fenntartható és klímasemleges gazdaságra való átállásában.

A fenntartható módon előállított és hosszú élettartamú faalapú termékek a szén-dioxid tárolásával és a fosszilis alapú anyagok helyettesítésével hozzájárulhatnak a klímasemlegesség eléréséhez, különösen azért, hogy az ilyen anyagok használata kapcsán elért alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátás hozzáadódik a biológiai folyamatok révén történő szén-dioxid-eltávolításhoz²⁰. A fák kitermeléskor vagy természetes elhalásukkor szén-dioxidot bocsátanak ki a légkörbe, például tüzek, energetikai célú eltüzelés, égetés vagy idővel természetes lebomlási folyamatok révén. A fás biomassza hosszú életciklusú faanyagokká és termékekévé történő átalakításával jelentősen meghosszabbítható a szén-dioxid-eltávolítási időszak. A földhasználatról, földhasználat-megváltoztatásról és erdőgazdálkodásról (LULUCF) szóló rendelet²¹ biztosítja, hogy a tagállamok ne csak az erdők, hanem a faipari termékek széntárolóinak szénkészleteiben bekövetkező változásokat is bejelentsék és foglalják bele elszámolásukba, amit az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag részeként javasolt felülvizsgált rendelet is megerősít majd. A faipari termékek az EU-ban évi mintegy –40 millió tonna CO₂-egyenértéknek megfelelő aktív nettó szénelnyelőt képviselnek, miközben az anyaghelyettesítő hatás révén éghajlati előnyöket is teremtenek, évi –18 és –43 millió tonna CO₂-egyenérték között²². Minél hosszabb élettartamú a termék, annál jobb az éghajlatváltozás mérséklése szempontjából, ami a tagállamok LULUCF-jelentései és -elszámolásai szerinti megnövekedett nettó elnyelésben mutatkozik meg, valamint más ágazatokban – a helyettesítési hatásokat tükrözve – közvetett módon jelentett és elszámolt alacsonyabb kibocsátásként.

A fenntartható és klímasemleges gazdaság kiépítése során döntő fontosságú, hogy a fafelhasználást a lépcsőzetes felhasználás elvével összhangban optimalizáljuk, különösen a piaci ösztönzők révén. Ez azt jelenti, hogy a fát a lehető legnagyobb mértékben hosszú élettartamú anyagok és termékek előállítására kell felhasználni, hogy helyettesítsék karbonintenzív és fosszilis alapú megfelelőiket, például az épületekben és a bútorokban, ugyanakkor el kell ismerni, hogy nem minden fa alkalmas ilyen célokra. Az ezen a területen megvalósuló feldolgozási innovációk olyan bioalapú anyagokat és termékeket is biztosíthatnak, amelyek környezeti lábnyoma kisebb, mint a fosszilis alapúaké.

A fából készült termékek akkor is fontos szerepet játszhatnak, ha rövid élettartamúak, mivel helyettesíthetik fosszilis alapú megfelelőiket. A rövid élettartamú termékek előállításához és az energiatermeléshez a hosszú élettartamú anyagok és termékek előállítására alkalmatlan fafajtákat, illetve másodlagos fás biomasszát (például fűrészüzemek melléktermékeit, maradékanyagokat és újrafeldolgozott anyagokat) kell felhasználni. A technológiai fejlődés már most is megkönnyíti a fás biomasszamaradványok és hulladékok körforgásos innovatív anyagok és termékek előállítását céljából történő feldolgozását, ennélfogva diverzifikálja a bioalapú termékeket és éghajlatbarát megoldásokat kínál új vagy újonnan megjelenő alkalmazási területek számára.

²⁰ COM(2020) 98 final.

²¹ (EU) 2018/841 rendelet.

²² A faipari termék kategóriák közé tartoznak a következők: 1. fűrészáru, 2. falemez és 3. papír. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás mérséklése tekintetében alapértelmezés szerint e termékek az elsőrendű bomlás függvény alapján eltérő felezési idő-értékekkel rendelkeznek (35, 25 és 2 év). Ily módon a papír sokkal gyorsabban bomlik le (idővel sokkal kisebb mérséklési potenciállal rendelkezik), mint a többi kategória. Minden, ami nem tartozik ezekbe a kategóriákba/felhasználásokba, azonnal oxidálódik. Grassi, G., Fiorese, G., Pilli, R., Jonsson, K., Blujdea, V., Korosuo, A. and Vizzari, M., Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution, Sanchez Lopez, J., Jasinevičius, G. and Avraamides, M. editor(s), European Commission, 2021, JRC124374.

A körforgásos gazdaság elveinek tiszteletben tartása szintén alapvető fontosságú. Előtérbe kell helyezni az összes faalapú termék – például az építési és bontási területekről származó termékek – jobb felhasználását, újrafelhasználását és újrafeldolgozását, mivel a termékek fokozott körforgása lehetőséget ad arra, hogy az összes faalapú termék hosszabb ideig maradjon a gazdaságban, és többféle módon felhasználható legyen.

A faipari termékek kínálatát Európa és a világ erdei védettségi helyzetének javításával, valamint a biológiai sokféleségnek az erdők rezilienciája, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az erdők multifunkcionalitása érdekében történő megőrzésével és helyreállításával szinergiában kell biztosítani. A magas ökológiai értékű fákat nem szabad felhasználni, és a faalapú biogazdaságnak a fenntarthatóság határain belül kell maradnia, továbbá összeegyeztethetőnek kell lennie az EU 2030-ra és 2050-re vonatkozó éghajlat-politikai és biodiverzitási célkitűzéseivel. Amint arra a legújabb tanulmányok²³ is rámutattak, rövid és középtávon, azaz 2050-ig nem valószínű, hogy a faipari termékekből és az anyagok helyettesítéséből származó potenciális további előnyök ellensúlyozni tudják azt, hogy a megnövekedett kitermelés miatt csökken az erdők nettó szénelnyelő képessége. A tagállamoknak figyelmet kell fordítaniuk erre a kockázatra, amely az alkalmazandó jogszabályok értelmében az ő felelősségi körükbe tartozik.

A faalapú gazdaság mellett az erdők az élelmiszerektől az ökoturizmusig számos hasonló fontos terméket és szolgáltatást kínálnak, amelyek támogatják a vidéki területek gazdaságait és társadalmi szerkezetét. Európában a fakitermeléshez kapcsolódó, de nem faipari termékek becsült értéke évi 19,5 milliárd EUR. Ez hektáronként és évente 77,80 EUR összeget tesz ki. A fakitermeléshez kapcsolódó, nem faipari erdei termékek 86 %-a személyes fogyasztásra szolgál²⁴.

Az uniós erdőstratégia megerősíti a teljes fenntartható erdei biogazdaságot és ösztönözi kívánja a teljes fenntartható erdei biogazdaságot, amely szinergiában működik az EU éghajlattal és biodiverzitással kapcsolatos fokozott törekvéseivel.

2.1. A fenntartható erdei biogazdaság előmozdítása a hosszú élettartamú faipari termékek érdekében

A faanyag fenntartható rendelkezésre állásának és kínálatának határain belül az erdőalapú ágazat jelentős gazdasági potenciállal rendelkezik a fenntartható és legális fakitermelésnek a körforgásos és hosszú élettartamú anyagok és termékek előállítására érdekében történő javítása terén. Ehhez ösztönözni kell a keresletet a feldolgozó iparágakban, és olyan erdőgazdálkodási gyakorlatokat, termelési eszközöket és folyamatokat kell támogatni, amelyek jobban alkalmazkodnak a különböző jövőbeli erdészeti erőforrásokhoz.

A hosszú élettartamú faipari termékek kínálatának növelése érdekében a fafeldolgozási lánc egészében beruházásokra van szükség. Támogatni kell a fafeldolgozó iparágakat, hogy jobban alkalmazkodjanak az erdők változó és diverzifikálódó erőforrásaihoz. A beruházásoknak a hosszú élettartamú faipari termékek alacsonyabb minőségű rönkökből, több keményfafajtából

²³ JRC: Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution, 2021 (Tájékoztató az erdőalapú biogazdaságnak az éghajlatváltozás szén-dioxid-tárolás és anyaghelyettesítés révén történő mérséklésében betöltött szerepéről, 2021). [brief_on_role_of_forest-based_bioeconomy_in_mitigating_cc_online\(2\).pdf](#)

²⁴ Lovrić, M., Da Re, R., Vidale, E., Prokofieva, I., Wong, J., Pettenella, D., ... Mavsar, R. (2020). Non-wood forest products in Europe – A quantitative overview. *Forest Policy and Economics*, 116, 102175. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102175>

történő előállítására is összpontosítaniuk kell, számolva azzal, hogy a termelésben idővel nagyobb ingadozások alakulnak ki.

Ebből a szempontból **a faipari termékeknek az a legfontosabb szerepük, hogy elősegítsék, hogy az építőipar** – az épületkorszerűsítési programban²⁵ és az új európai Bauhaus kezdeményezésben²⁶ foglaltaknak megfelelően – **az üvegházhatásúgáz-kibocsátás forrásából szénelnyelővé váljon.** Ezen a területen még jelentős előrelépésre van szükség. A piaci részesedés kevesebb mint 3 %-ával a faipari termékek még mindig csak alig töredékét teszik ki az építőanyagoknak Európában, amelyekben nagyrészt továbbra is az energiaigényes és jelenleg fosszilis tüzelőanyagokon alapuló anyagok vannak túlsúlyban²⁷. **A Bizottság 2050-ig szóló ütemtervet dolgoz ki az épületek teljes életciklusra számított szén-dioxid-kibocsátásának csökkentésére.** Az építési termékekről szóló rendelet²⁸ felülvizsgálatával összefüggésben **a Bizottság szabványos, szilárd és átlátható módszertant fog kidolgozni a fa építési termékek és egyéb építőanyagok éghajlati előnyeinek számszerűsítésére.**

A faipari termékek EU-n belüli használatának előmozdításához keresletoldali intézkedésekre is szükség van, ideértve az olyan tévhitet elleni küzdelmet, hogy a faipari termékek tűzveszélyesek és nem tartósak, valamint annak elismerését, hogy az ilyen termékek számos előnnyel járnak a szennyezés és az energiafogyasztás csökkentése szempontjából az építés, a használat és a bontás szakaszában. Az építőipari mérnököket és az építészmérnököket ösztönözni kell arra, hogy fából készülő épületeket tervezzenek. Az építőipari vállalatoknak az életciklus-szemlélet és a körforgásosság elvét követve a kockázati prémiumokban és az üzleti modellekben kifejezésre kell juttatniuk a fa építőanyagok összes előnyét.

Az új európai Bauhaus²⁹ kezdeményezés nyomán fokozni kell az építéssel, a környezetszempontrú tervezéssel és az építőanyagokkal, többek között az alacsonyabb minőségű – különösen a keményfafajtákból származó – fa felhasználását célzó ipari fejlesztésekkel, valamint az azzal kapcsolatos kutatást és innovációt, hogyan lehet fokozni a lépcsőzetes felhasználást és növelni a körforgásos jelleget, törekedve arra, hogy a meglévő faanyagokat hasznosítsák a műszaki faipari termékek gyártásához. Különösen az innovatív karbonszegény technológiák finanszírozására szolgáló Innovációs Alap³⁰ kínál támogatási lehetőségeket az innovatív építőipari projektek számára, beleértve a fa felhasználásával történő építkezéseket is.

A szabályozási megközelítésekre is figyelmet kell fordítani. A hosszú élettartamú faipari termékek előállításának fokozását még mindig korlátozzák az építési előírások, például a tűzvédelmi előírások, amelyek még nem tükrözik teljes mértékben a modern faszerkezetek műszaki lehetőségeit. A tagállamokat ösztönözni kell arra, hogy a rendelkezésre álló legjobb tudományos ismereteket vegyék figyelembe a hosszú élettartamú faipari termékek számára kedvező szabályozások kialakítása során, többek között az épületek és építési termékek energia- és környezeti teljesítményére vonatkozó intézkedéseket, a szénmegkötéssel és a fokozott

²⁵ COM(2020) 662 final.

²⁶ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_hu

²⁷ A faalapú építési termékek piaci részesedése az EU-ban átlagosan 2,4 % (ami 26,2 millió m³, illetve 15,7 millió tonna anyag teljes uniós fogyasztásnak felel meg), míg a nemfém ásványok alkotják az építőiparban felhasznált anyagok nagy részét (93 %-os piaci részesedés). Ez a piaci részesedés tagállamonként igen eltérő: az élenjárók, például Finnország vagy Svédország piaci részesedése meghaladja a 10 %-ot, míg a legtöbb tagállam 2 %-nál alacsonyabb piaci részesedéssel rendelkezik. Forrás: Trinomics (előkészületben) Evaluation of the climate benefits of the use of harvested wood products in the construction sector and assessment of remuneration schemes. Task 1.1 Market Analysis.

²⁸ 305/2011/EU rendelet.

²⁹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_hu

³⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_en

körforgásossággal kapcsolatos ökocímke előmozdítását, valamint az épületek életciklusának kulcsfontosságú szakaszaira – többek között az építésre, a felújításra és a bontásra – való összpontosítást.

A közvetlenül a szén-dioxid-megkötésen alapuló ösztönzők révén a karbonszállítási kezdeményezésnek és a szén-dioxid-eltávolítási tanúsítványok keretrendszerének tartalmaznia kell a hosszú élettartamú faipari termékek előállítására és felhasználására vonatkozó célzott intézkedéseket, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzések maradéktalan tiszteletben tartása mellett. Az egyes szereplők szintjén ezek az ösztönzők kiegészítik és támogatják az uniós éghajlat-politikai célokat.

2.2. A faalapú erőforrások bioenergiára való fenntartható felhasználásának biztosítása

Jelenleg a megújuló energia fő forrása a faalapú bioenergia, amely az EU megújulóenergia-felhasználásának 60 %-át biztosítja. A legalább 55 %-os kibocsátáscsökkentési cél 2030-ig történő elérése érdekében a tagállamoknak jelentősen növelniük kell a megújuló energiaforrások részarányát az energiaszerkezetükben. A bioenergia továbbra is jelentős szerepet fog játszani ebben az energiaszerkezetben, ha a biomasszát fenntartható módon állítják elő és hatékonyan használják fel, összhangban a lépcsőzetes felhasználás elvével, figyelembe véve az Unió szénelnyelőkkel és biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzéseit, valamint fa általános rendelkezésre állását 2030-ig a fenntarthatóság határain belül³¹.

Ahol nem lehetséges a faanyag hatékony hasznosítása, ott a bioenergia továbbra is szerepet játszik majd az elsődleges termelők, azaz az erdőgazdálkodók és a mezőgazdasági termelők megélhetésének javításában, valamint a vidéki területek erdőalapú gazdasági lehetőségeinek diverzifikálásában. A bioenergia-piacokból származó többletbevétel a fenntartható erdőgazdálkodás valamennyi szakaszában bevételt biztosíthat az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók számára, és ezáltal rendszeres jövedelemhez juthatnak a földterületeikből.

A faalapú bioenergia társadalmi-gazdasági előnyeinek és környezeti fenntarthatóságának biztosítása érdekében a 2018. évi megújulóenergia-irányelv szigorúbb **fenntarthatósági kritériumokat vezetett be az energetikai célú biomassza valamennyi típusára vonatkozóan**. A tagállamoknak most már teljesíteniük kell ezeket a kritériumokat, és a Bizottság szorosan nyomon fogja követni ezen intézkedések pontos átültetését a jelenlegi megújulóenergia-irányelv átfogó végrehajtásával összefüggésben, és szükség esetén jogérvényesítési intézkedést fog hozni.

Ezen túlmenően és a legújabb tudományos bizonyítékok, valamint az EU fokozott éghajlat-politikai és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos törekvéseinek figyelembevételével tovább kell erősíteni az erdőalapú bioenergia fenntarthatósági biztosítékait. A fás biomasszában az EU-ban energiatermelésre való felhasználásáról szóló legújabb bizottsági jelentés³² szerint az elmúlt két évtizedben az EU-ban összességében nőtt a fás biomassza felhasználása (2000 óta mintegy

³¹ [Forest-based bioeconomy and climate change mitigation: trade-offs and synergies in carbon storage and material substitution | EU Science Hub \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/science-hub/en/publication/forest-based-bioeconomy-and-climate-change-mitigation-trade-offs-and-synergies-in-carbon-storage-and-material-substitution).

³² Az EU-ban a fás bioenergia nagyrészt (49 %) a fakitermelésből és fafeldolgozásból származó maradékanyagok és hulladékok (pl. ágak és lombkorona, fűrészpor, hulladékfa) felhasználásán alapul. A további 37 %-ot úgynevezett elsődleges biomasszaforrások teszik ki, beleértve a gyenge minőségű törzsfát és a gyéritésből visszamaradt hulladékfát (20 %), ennek fele (10 %) sarjerdőből, 4 %-a pedig ipari minőségű törzsfából származik. A fennmaradó 14 %-ot nem kategorizálják a bejelentett statisztikákban, ami azt jelenti, hogy sem elsődleges, sem másodlagos forrásként nincs besorolva, azonban a fás biomassza áramlásának elemzése alapján nagyobb a valószínűsége annak, hogy a forrás elsődleges faanyag. <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/use-woody-biomass-energy-production-eu>

20 %-kal), amit a megnövelt megújulóenergia-célkitűzés is befolyásolhat. A tanulmány továbbá összehasonlítja a különböző gazdálkodási gyakorlatoknak a biológiai sokféleségre és az éghajlatváltozásra gyakorolt hatásait, és azonosítja azokat a „mindenki számára előnyös” gazdálkodási gyakorlatokat, amelyek mindkettőhöz pozitívan járulnak hozzá.

A faalapú bioenergia használatával kapcsolatos lehetséges éghajlati és környezeti kockázatok mérséklése, valamint a kedvező éghajlati hatások maximalizálása érdekében a 2030-ig tartó időszakra szóló biodiverzitási stratégia szerint minimalizálni kell mind az EU-ból származó, mind az importált egész fák energiatermelésre való felhasználását.

A megújulóenergia-irányelvnek az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag részeként történő felülvizsgálatára irányuló javaslat további konkrét biztosítékokat határoz meg. **Bioenergiára vonatkozó megerősített fenntarthatósági kritériumokat** tartalmaz, kiterjesztve azok alkalmazási körét és a tilalmi beszerzési zónákat. Ez azt jelenti, hogy az erdei biomassa természetes erdőkből való beszerzését meg kell tiltani, a magas fokú biológiai sokféleséget képviselő erdőkben pedig korlátozni kell a természetvédelmi célokkal való összhang biztosítása érdekében.

A javaslat a meglévő létesítményekre is alkalmazza az üvegházhatásúgáz kibocsátás-megtakarítási kritériumokat, és kiterjeszti a fenntarthatósági és az üvegházhatásúgáz-megtakarítási kritériumok hatályát a legalább 5 MW kapacitású létesítményekre.

Emellett a javaslat **megerősíti a lépcsőzetes felhasználás elvének érvényesítését**, amely a bioenergiával kapcsolatos szakpolitikák változásainak fő mozgatórugója, méltányos hozzáfértést biztosítva a biomassa-alapanyagok piacához az innovatív, magas hozzáadott értéket képviselő bioalapú megoldások és a fenntartható körforgásos biogazdaság fejlesztése érdekében.

A hulladékhierarchiát³³ és a lépcsőzetes felhasználás elvét figyelembe véve javasolja, hogy **a tagállamok úgy alakítsák ki a biomassa energetikai célú felhasználására vonatkozó támogatási rendszereiket, hogy a lehető legkisebbre csökkentsék a biomassa nyersanyagpiacára gyakorolt indokolatlan torzító hatásokat és a biológiai sokféleségre gyakorolt káros hatásokat.** A Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktust fogad el annak meghatározása érdekében, hogy hogyan kell alkalmazni a lépcsőzetes felhasználás elvét a biomasszára, különös tekintettel arra, hogy miként lehet minimalizálni a minőségi hengeres faanyag energiatermelésre való felhasználását.

Ezenkívül a javaslat szerint nem nyújtható támogatás a fűrészrönkökből, furnérrönkökből, tönkökből és gyökerekből történő energiatermeléshez.

A fás biomassa hatékonyabb energiafelhasználásának biztosítása érdekében egy további elemet is bevezet azáltal, hogy az állami támogatást korlátozza a kizárólag villamos energiát termelő erőművek esetében.

A Bizottság továbbra is elemezni fogja a nemzeti támogatási rendszereknek a biomassza-kínálatra és -keresletre, illetve a biológiai sokféleségre és a szénelnyelőkre gyakorolt hatását, valamint az esetleges piaci torzulásokat, és meg fogja vizsgálni az erdei biomasszára vonatkozó támogatási rendszerek további korlátozásának lehetőségét. Az Unió átfogó célkitűzésének annak biztosítására kell irányulnia, hogy az erdőalapú bioenergia részaránya az EU

³³ A 2008/98/EK irányelv 4. cikkében meghatározottak szerint.

megújulóenergia-szerkezetében a fenntarthatóság határain belül maradjon, és az esetleges negatív externáliáinak mérséklése megfelelő legyen.

2.3. *Nem faipari termékekhez kapcsolódó, erdőalapú biogazdaság, többek között az ökoturizmus előmozdítása*

Az uniós erdők rendkívül értékes, nem faipari termékeket is biztosítanak számunkra, például parafát (a világ termelésének 80 %-a), gyantát, tanninokat, takarmányt, gyógynövényeket és aromás növényeket, gyümölcsöket, bogyós gyümölcsöket, dióféléket, gyökereket, gombákat, magvakat, mézet, dísnövényeket és vadakat, amelyek gyakran a helyi közösségek javát szolgálják. Ezek a termékek mintegy 20 %-kal járulnak hozzá az erdők piacképes értékéhez³⁴, és a nemzeti és helyi hatóságokkal és szereplőkkel együttműködve még inkább elő lehet segíteni és támogatni a bennük rejlő lehetőségeket, hogy az erdőtulajdonos közösségek számára további bevételeket teremtsenek.

Ez különösen igaz a természethez kapcsolódó turisztikai ágazatra, amely jelentős növekedési potenciállal rendelkezik. Az európai idegenforgalmi ágazatot különösen súlyosan érintette a Covid19, ugyanakkor a világjárvány növelte a helyi turizmus, valamint a természetben és szabadtéren található, kevésbé zsúfolt turisztikai célpontok iránti keresletet. A természetjárás és a természetalapú jóléti szolgáltatások növekvő tendenciája – a környezet teherbíró képességének és a vonatkozó jogszabályok tiszteletben tartása esetén – lehetőséget kínál az idegenforgalmi ágazat zöld átállásának felgyorsítására és jelentős jövedelemlehetőségek biztosítására a vidéki területeken, valamint a vidéki jólét javítására, a biológiai sokféleség és a szénkészletek megőrzésének további előmozdítása mellett.

Annak érdekében, hogy az erdős tájak vidéki közösségei részesüljenek a nem faipari termékekből származó további előnyökből, valamint a termelői szervezetek támogatása céljából a Bizottság elő fogja mozdítani a nem faipari erdei termékek fenntartható termelésére vonatkozó összehangolt és integrált regionális, nemzeti és szubnacionális programok³⁵ kidolgozását.

Az EU erdei ökoturizmusának fellendítése érdekében a Bizottság elő fogja mozdítani a turisztikai ágazat, az erdőtulajdonosok és a természetvédelmi szolgálatok közötti együttműködést, valamint az ökoturizmussal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó előírások és normák fejlesztését. A turisztikai ágazatnak szorosan együtt kell működnie az erdőgazdálkodókkal, hogy olyan fenntartható turisztikai termékeket fejlesszen ki, amelyek kedvező hatást gyakorolnak az emberi egészségre anélkül, hogy negatív hatással lennének a tervezett úti célok természeti értékeire, különösen a védett területeken.

2.4. *Készségfejlesztés és az emberek készségekkel való felruházása a fenntartható erdőalapú biogazdaság érdekében*

Az erdők által nyújtott számos szolgáltatás mögött a sokféle készséggel rendelkező emberek állnak. Mivel az erdők egyre több funkciót fognak betölteni a fenntartható és klímasemleges jövőre való átállásban, még több szakismeretre lesz szükség, többek között szakértőkre a

³⁴ Martinez de Arano I, Maltoni S, Picardo A, Mutke S *et al.* (2021). Non-Wood Forest Products for people, nature and the green economy. Policy priorities for Europe. A white paper based on lessons learned from around the Mediterranean. Deliverable 3.3 of the European Thematic Network INCREDible, Horizon2020 grant agreement n° 774632. P. 7.

³⁵ Az INCREDIBLE például egy olyan projekt, amely a földközi-tengeri nem faipari erdei termékek vonatkozásában olyan hálózatok létrehozásának lehetőségét kínálja, amelyek előmozdítják az innovációt a tudomány és a gyakorlat közötti csere terén.

megerősített fenntartható erdőgazdálkodási gyakorlatok – köztük az adaptív újraerdősítés és erdőtelepítés és -helyreállítás – terén, építészetre, mérnökökre és tervezőkre, élelmiszer-szakértőkre, adatszakértőkre, vegyészekre, ökoturizmust segítő szakemberekre. Fontos a megfelelő tantervek, ismeretek és készségek fejlesztése.

A Bizottság arra is ösztönözni fogja az erdészetben érdekelt feleket, hogy csatlakozzanak a készségfejlesztési paktumhoz. A paktum célja, hogy konkrét lépések megtétele érdekében mobilizálja és ösztönözze a magán- és a közszférabeli érdekelt feleket. Az erdészetben érdekelt, köz- és magánszférabeli szereplők által az erdészeti ágazatban az emberek továbbképzésére és átképzésére tett kötelezettségvállalások különböző formákat ölthetnek, úgymint nagyszabású partnerségek, regionális/helyi partnerségek, háromoldalú megállapodások, vagy lehetnek egyes szervezetek kötelezettségvállalásai. Az erdők és az erdészeti ágazat érdekelt felei a paktum keretében együttműködnének annak érdekében, hogy az erdőgazdálkodók oktatását és képzését napjaink kihívásaihoz és szükségleteihez igazítsák. A színvonalas és hatékony tanulószereződéses gyakorlati képzések – többek között a munkaalapú tanulás – kulcsszerepet játszanak abban, hogy az ágazatba vonzzák a fiatalokat és felruhazzák őket a fenntartható erdei biogazdaságban való munkához szükséges készségekkel.

Az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) segítségével a tagállamok fel tudják vértetni az erdészeti ágazat szakembereit a fenntarthatóbb gazdálkodási gyakorlatokra való átálláshoz szükséges készségekkel. Az alap az erdészeti termékek és szolgáltatások – például az ökoturizmus vagy az erdők biológiai sokféleségéről szóló oktatási programok – fenntartható használatát előtérbe helyező új vállalkozások révén a foglalkoztatás növelésére és a vállalkozói készség fejlesztésére is felhasználható.

Az „Oktatás az éghajlatért” koalíció révén a Bizottság tovább fogja ösztönözni az együttműködést, és kapcsolatot teremt a tanulók, a diákok, a tanárok és az érdekelt felek között az erdők szerepével³⁶, többek között a szabadtéri tanulás előnyeivel kapcsolatban.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

1. **Az építési termékekről szóló rendelet³⁷ felülvizsgálatának** részeként **egységes, megbízható és átlátható módszertant dolgoz ki a fából készült építési termékek és egyéb építőanyagok éghajlati előnyeinek számszerűsítésére**, figyelembe véve a legfejlettebb dinamikus életciklus-értékelési technikákat.
2. A közös agrárpolitika részeként és az erdészeti támogatás növelése érdekében **új eszközöket biztosít az erdészeti vonatkozású beavatkozások legjobb tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos bevált gyakorlatokra vonatkozó információk megosztásához.**
3. **Előmozdítja a Natura 2000 logó használatát a nem faipari termékekhez kapcsolódó erdőalapú termékek és szolgáltatások esetében.**
4. Szükség esetén felülvizsgálja, kiegészíti és aktualizálja az éghajlat-politikai uniós taxonómiáról szóló felhatalmazáson alapuló jogi aktusban az erdészetre és bioenergiára vonatkozóan megállapított technikai vizsgálati kritériumokat, hogy jobban figyelembe vegyék a biológiai sokféleségnek kedvező, kialakítás alatt álló gyakorlatokat, például a természetközeli erdőgazdálkodást. Megfontolja **a faipari termékek kitermelésével, előállításával és felhasználásával kapcsolatos fenntartható tevékenységek bevonását** a taxonómiai rendeletnek³⁸ a közeljövőben elfogadandó, egyéb környezetvédelmi célkitűzésekről szóló, felhatalmazáson alapuló jogi aktusaiba.
5. Az Idegenforgalmi Világszervezet és az európai természeti és kulturális örökség hálózatának

³⁶ Például: www.forest.erasmusproject.eu

³⁷ 305/2011/EU rendelet.

³⁸ (EU) 2020/852 rendelet.

bevonásával **új szövetséget hoz létre az idegenforgalmi szakemberek és az erdőgazdálkodók között.**

6. **Összeállít egy olyan eszköztárat,** amely segíti a tagállamokat abban, hogy az erdőgazdálkodók számára egész életen át tartó programokat és tanácsadást biztosítsanak, az oktatást és a képzést hozzáigazítsák az erdővel kapcsolatos jelenlegi igényekhez és kihívásokhoz, valamint hogy fejlesszék a foglalkoztatási lehetőségeket.
7. Ösztönzi az erdővel foglalkozó és az erdészetben érdekelt feleket, hogy **a készségfejlesztési paktum keretében hozzanak létre készségfejlesztési partnerséget,** és használják ki az Európai Szociális Alap Plusz nyújtotta lehetőségeket az erdészeti továbbképzési és átképzési lehetőségek számának növelése érdekében.

3. Az uniós erdők védelme, helyreállítása és kiterjedésének növelése az éghajlatváltozás elleni küzdelem, a biológiai sokféleség csökkenésének visszafordítása, valamint a reziliens és multifunkcionális erdei ökoszisztémák biztosítása érdekében

Az éghajlatváltozás és a biológiai sokféleség csökkenése fényében sürgősen adaptív erdőhelyreállítási és ökoszisztéma-alapú gazdálkodási megközelítésekre van szükség, amelyek erősítik az uniós erdők rezilienciáját. Ez előfeltétele annak, hogy az erdők képesek legyenek betölteni társadalmi-gazdasági és környezeti funkcióikat a jövő generációi számára, és lehetővé tegyék, hogy az elkövetkező évtizedekben virágzó erdőalapú biogazdaság jöjjön létre. Ugyanakkor ezáltal elkerülhetők az erdőket érintő katasztrófákból eredő növekvő társadalmi-gazdasági költségek, biztosítható az embereke, a földek és a házak védelme az árvizekkel, tüzekkel és földcsuszamlásokkal szemben, valamint megőrizhetők az erdők által nyújtott egyéb ökoszisztéma-szolgáltatások megőrzése is, amelyek létfontosságúak az emberi egészség és jólét szempontjából, mint például a tiszta levegő, a vízszabályozás és a bennük élő fajok sokaságának élőhelye.

Az erdők rezilienciájának és alkalmazkodásának javítása érdekében az erdők biológiai sokféleségének fokozott védelmére és helyreállítására, valamint a biológiai sokféleségnek kedvező erdőgazdálkodási gyakorlatok alkalmazására van szükség. Ez nagy gazdasági lehetőség is, feltéve, hogy az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók megfelelő támogatásban részesülnek az átállás során. A Világgazdasági Fórum szerint az erdők megőrzése, helyreállítása és a fenntartható erdőgazdálkodás világszerte 190 milliárd EUR-nak megfelelő üzleti lehetőséget és 16 millió munkahelyet teremthet 2030-ig³⁹.

Emellett szilárd alapon álló kockázatkezelési megközelítésekre van szükségünk az erdők jövőjével kapcsolatos jelentős bizonytalanságok miatt. Az éghajlatváltozással az erdők is megváltoznak. Európa vegetációs övezetei elkezdtek felfelé és északra eltolódni, ami a legtöbb helyen az erdei ökoszisztémák átalakulását idézte elő. Ez egyrészt azt jelenti, hogy nagyon kevés erdőt nem érint majd súlyosan az éghajlatváltozás, másrészt nagyon kevés erdő esetében nem lesz szükség azonnali gazdálkodási intézkedésekre az éghajlatváltozással szembeni kiszolgáltatottságuk csökkentése érdekében.

Az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók Európa-szerte már most is teljesen tisztában vannak az éghajlatváltozással és aggódnak annak hatásai miatt. Ennek a tudatosságnak egyre inkább megfelelő és kézzelfogható alkalmazkodási intézkedésekben és a rezilienciát erősítő erdőgazdálkodási gyakorlatokban kell megnyilvánulnia. Ehhez szakmai ismeretekre és információkra, valamint célzott szabályozási és pénzügyi ösztönzőkre és támogatásra van

³⁹ <https://www.weforum.org/press/2020/08/us-businesses-governments-and-non-profits-join-global-push-for-1-trillion-trees/>

szükség. E stratégia ezekkel a kérdésekkel szándékozik foglalkozni, hogy támogassa az erdőtulajdonosokat és -gazdálkodókat erőfeszítéseikben, terjessze a bevált gyakorlatokat, valamint biztosítsa az uniós erdőterületek mennyiségének és minőségének növelését az elkövetkező évtizedekben.

3.1. *Az EU még meglévő természetes és őshonos erdőinek védelme*

Annak érdekében, hogy a természet fejlődni tudjon, a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia azt az átfogó célt tűzte ki, hogy az EU szárazföldi területe legalább 30 %-ának védelmét hatékony gazdálkodási rendszer keretében kell biztosítani, amiből 10 %-nak szigorú jogi védelmet kell élveznie. Az erdei ökoszisztémáknak hozzá kell járulniuk ehhez a célhoz.

Szigorúan védeni kell minden természetes erdőt, és különösen az őshonos erdőket. Becslések szerint ezek az erdők az EU erdőterületeinek mindössze 3 %-át teszik ki, és általában kis és elaprózott területeket alkotnak. A természetes erdők és az őshonos erdők nemcsak a leggazdagabb uniós erdei ökoszisztémák közé tartoznak, hanem jelentős szénkészleteket tárolnak és szén-dioxidot is eltávolítanak a légkörből, miközben rendkívül fontosak a biológiai sokféleség és a kritikus ökoszisztéma-szolgáltatások biztosítása szempontjából⁴⁰.

Ugyanakkor **sürgősen fel kell térképezni a természetes és az őshonos erdőket, valamint létre kell hozni védelmi rendszerüket**, többek között fokozott erőfeszítéseket kell tenni az Unió legkülső régióiban és tengerentúli területein található természetes erdők védelme érdekében, mivel kiemelkedően magas és egyedülálló biodiverzitási értéket képviselnek. A szigorúan védett erdők természetes állapotának megőrzése érdekében alapvető fontosságú, hogy ezekben az erdőkben az erdőciklus dinamikáját minél nagyobb mértékben a természetes folyamatokra bizzuk, korlátozva a nyersanyag-kitermelő emberi tevékenységeket, miközben szinergiákat találunk a fenntartható ökoturizmussal és rekreációs lehetőségekkel.

A Bizottság a tagállamokkal és az érdekelt felekkel együttműködve azon dolgozik, hogy 2021 végéig megállapodás szülessen **a természetes erdők és az őshonos erdők közös fogalom meghatározásáról**, valamint a szigorú védelmi rendszerről. **A tagállamoknak sürgősen el kell kezdeniük ezen erdők feltérképezésének és nyomon követésének elvégzését, és biztosítaniuk kell, hogy a védelmi rendszer alkalmazásának kezdetéig romlás ne következhesen be.**

3.2. *Az erdő-helyreállítás és a megerősített fenntartható erdőgazdálkodás biztosítása az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az erdők rezilienciája érdekében*

A biológiai sokféleség megőrzését és helyreállítását célzó erdőgazdálkodási gyakorlatok reziliensebb erdőket eredményeznek, amelyek képesek betölteni társadalmi-gazdasági és környezeti funkcióikat. Ezért minden erdőt egyre inkább úgy kell kezelni, hogy kellő biológiai sokféleséggel rendelkezzen, figyelembe véve a természeti feltételek, a biogeográfiai régiók és az erdészeti tipológia tekintetében fennálló különbségeket. Komoly lehetőségek kínálóznak a mindenkori számára előnyös intézkedések meghozatalára, amelyek egyszerre javítják az erdők termelékenységét, a fakitermelést, a biológiai sokféleséget, a szénelnyelő funkciót, az egészséges talajtulajdonságokat és az éghajlatváltozással szembeni rezilienciát. Az erdei ökoszisztémák és

⁴⁰ Barredo Cano, J. I., Brailescu, C., Teller, A., Sabatini, F.M., Mauri, A. és Janouskova, K., Mapping and assessment of primary and unique-rowth forests in Europe, EUR 30661 EN, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, 2021, ISBN 978-92-76-34229-8, doi:10.2760/13239, JRC 124671.

fajok nagyobb változatossága, valamint a megfelelően alkalmazott genetikai erőforrások és az erdőgazdálkodás ökoszisztéma-alapú megközelítései javíthatják a hosszú távú alkalmazkodóképességet és az erdők helyreállási és öngyógyulási képességét.

Emellett ebben az összefüggésben alapvető fontosságúak bizonyos, a biológiai sokféleséget és a rezilienciát támogató gazdálkodási gyakorlatok, mint például monokultúrás erdőtelepítés helyett genetikailag és funkcionálisan sokszínű, vegyes fajösszetételű erdők telepítése vagy fenntartása faállomány- és tájszinten, főleg több lomblevelű és lombhullató fával, valamint eltérő biotikus és abiotikus érzékenységgű és olyan fajokkal, amelyek bolygatások esetén helyreállítási mechanizmusokkal rendelkeznek. Emellett az olyan gazdálkodási gyakorlatok, mint a nem azonos korú állományokon és a folyamatos erdőborításon alapuló erdőgazdálkodás, a megfelelő mennyiségű száradék, a vadon élő állatok és növények sűrűségének szabályozása, valamint védett élőhelyek létrehozása vagy az erdőgazdálkodás alatt álló erdőkben való területpihentetés mind hozzájárulnak az erdők hosszú távú környezeti és társadalmi-gazdasági életképességének biztosításához. Ezen túlmenően az erdőkkel kapcsolatos kockázatkezelési gyakorlatok – például a természetben bekövetkező tüzek oltására szolgáló integrált rendszerek – növelni fogják az erdők kontrollálatlan vegetációtüzekkel, károsítókkal és betegségekkel szembeni rezilienciáját, és egyéb pozitív továbbgyűrűző hatásokat fognak előidézni. Ezek a gyakorlatok „biztosítási kötvényt” jelentenek, és garantálják, hogy az erdők a változó és bizonytalan jövőben is képesek legyenek a termékek és szolgáltatások teljes és többfunkciós készletét biztosítani.

Ezzel szemben néhány más gyakorlat esetében óvatos megközelítést kell alkalmazni⁴¹, különösen azoknál, amelyek a földfelszín feletti biológiai sokféleséget érintik, továbbá a gyökerek szénkészletének és a talaj szénkészlete egy részének csökkenését idézik elő. Ilyen erdőművelési gyakorlat például a tarvágás, amely esetében fokozottan figyelembe kell venni a környezeti és ökoszisztémával kapcsolatos szempontokat, beleértve bizonyos fajok igényeit is. Ezeket a gyakorlatokat csak kellően indokolt esetekben szabad alkalmazni. El kell kerülni a tönkös és gyökerek eltávolítását is, ezeket az erdőben kell hagyni. A madarak költési időszakában végzett fakitermelésnek meg kell felelnie a madárvédelmi irányelvnek⁴².

Különösen fontos az erdők talajának gondozása, mivel kölcsönös függés van a fák és a talaj között, amelyen nőnek. Ahhoz, hogy a fák fejlődjenek, a gyökereknek minden alapvető elemet és tápanyagot a talajból kell beszerezniük. Ezért a talaj tulajdonságait és a talaj ökoszisztéma-szolgáltatásait védeni kell, mivel ezek képezik az egészséges és termékeny erdők alapját. El kell kerülni például az olyan nem megfelelő gépek indokolatlan használatát, amelyek negatív környezeti hatásokat, például talajtömörödést okoznak.

A fenntartható erdőgazdálkodás keretében már számos európai erdőtulajdonos és -gazdálkodó átvette a fent említett fenntarthatóbb elveket és gyakorlatokat, amelyeknek az előrelépés során egyre inkább a gazdálkodás gerincét kell képezniük.

Példák a biológiai sokféleség megőrzésére és helyreállítására irányuló bevált erdőgazdálkodási gyakorlatokra

* Létrejött az erdőgazdálkodók több mint száz referenciaerdőre kiterjedő nemzetközi hálózata a tapasztalatok, gyakorlatok, ismeretek és képzések megosztására, elősegítve az erdei ökoszisztéma természetes folyamatainak alapuló, reziliensebb erdőművelésre való átállást: például a fajok fánként vagy

⁴¹ Ezeket csak kellően indokolt esetekben szabad alkalmazni, például akkor, ha ez környezetvédelmi okokból vagy az ökoszisztémák egészségi állapota miatt szükségesnek bizonyul.

⁴² A 2009/147/EK irányelv a vadon élő madarak védelméről.

facsoportonként történő keverése, természetes regeneráció vagy kis léptékű diverzifikált telepítés, folyamatos erdőtakaró, amely a lehető legnagyobb mértékben mentes a tarvágástól és annak hátrányaitól, az állomány korszerkezetének fokozatos rendszertelenítése, a fanagság vagy facsoport szerinti gazdálkodás, valamint a biológiai sokféleséget támogató kapacitás javítása⁴³.

* Az INTEGRATE hálózat különböző európai országok képviselőinek szövetsége, amely szakpolitikai, gyakorlati és kutatási szinten előmozdítja a természetvédelemnek a fenntartható erdőgazdálkodásba való integrálását⁴⁴.

* Németországban a *Waldumbau* folyamatot az erdők átalakítására használják a biológiai sokféleség növelése és az éghajlatváltozással szembeni reziliencia fokozása érdekében. A *Waldumbau* folyamatot lehet alkalmazni újratelepítéskor válaszként a bolygató eseményekre, például szélviharakra vagy rovarokra, illetve az ilyen veszteségek elkerülése érdekében megelőző intézkedésként. A cél több olyan természetes struktúra és életciklus kialakítása, amely állományonként több fajt és különböző korú fákat foglal magában. Így a *Waldumbau* az erdők és ezáltal azok szénelnyelő funkciójának megőrzését is szolgálja, és egyszerű gazdasági lehetőséget kínál, ha az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók megfelelő támogatásban részesülnek az átállás során⁴⁵.

Az európai erdők védelmével foglalkozó miniszteri konferencián („Forest Europe”) megállapodás született a fenntartható erdőgazdálkodás közös értelmezéséről, amely önkéntes elveket, iránymutatásokat és mutatókat foglal magában, amelyeket az aláíró felek az erdők fejlődésének nyomon követésére használnak. A fenntartható erdőgazdálkodás *az erdők és erdőterületek oly módon és oly mértékben történő hasznosítása, amely fenntartja azok biológiai sokféleségét, termelékenységét, megújulási képességét, vitalitását, valamint azon képességüket, hogy jelenleg és a jövőben fontos ökológiai, gazdasági és társadalmi funkciót töltsenek be helyi, nemzeti és globális szinten, anélkül, hogy más ökoszisztémákat károsítanának.*

Az új kihívásokra és szükségletekre való hatékonyabb reagálás érdekében, valamint tekintettel arra, hogy az erdők egyre nagyobb szerepet játszanak az EU közösen elfogadott éghajlatpolitikai és biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzéseinek megvalósításában, tovább kell fejleszteni a fenntartható erdőgazdálkodási keretrendszert, különösen az ökoszisztémák egészségi állapotával, a biológiai sokféleséggel és az éghajlatváltozással kapcsolatos kritériumok tekintetében, hogy alaposabb vizsgálati eszközzé válhasson a különböző gazdálkodási megközelítéseknek, azok hatásának és az uniós erdők általános állapotának meghatározásához és összehasonlításához. A fenntartható erdőgazdálkodás már számos releváns mutatóra kiterjed, például a száradéokra és a fajok sokféleségére, de még nem határoz meg küszöbértékeket vagy tartományokat a kívánatos állapotra vonatkozó referenciaértékként.

Ezért a Forest Europe fenntartható erdőgazdálkodási kritériumai alapján a Bizottság a tagállamokkal együtt és az erdőkkel foglalkozó különböző érdekelt felekkel szoros együttműködésben a fenntartható erdőgazdálkodás tekintetében további, az erdei ökoszisztémák állapotára vonatkozó mutatókat, valamint küszöbértékeket vagy tartományokat – például az egészséggel, a biológiai sokféleséggel és az éghajlat-politikával kapcsolatos célkitűzéseket – határoz meg. A Bizottság a tagállamokkal folytatandó alapos konzultáció során fel fogja mérni, hogyan lehetne ezeket a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartásával és kezdetben önkéntes alapon a legjobban felhasználni, hogy ezáltal lehetővé váljon az uniós erdők általános fenntarthatóságának jobb összehasonlító megértése és annak szemléltetése, hogy miként járul hozzá a fenntartható erdőgazdálkodás az EU célkitűzéseéhez, különösen az éghajlat-politikai, a biológiai sokféleséggel és a körforgásos gazdasággal kapcsolatos célkitűzésekhez.

⁴³ <https://www.prosilva.org/close-to-nature-forestry/exemplary-forests/-www.forbiodiv.org> – <https://www.prosilva.org/information-news/news/exemplary-forests-network/> és <https://askafor.eu/>

⁴⁴ <https://integratednetwork.org/>

⁴⁵ [BMEL – Publikationen – Der Wald in Deutschland – ausgewählte Ergebnisse der dritten Bundeswaldinventur](#)

A mutatóknak, küszöbértékeknek vagy tartományoknak a már elvégzett munkára kell épülniük, és a szükséges rugalmasság biztosítása mellett figyelembe kell venniük az erdők változékonyságát, a biogeográfiai régiókat és az erdészeti tipológiát. A Bizottság jelenleg foglalkozik a természetközeli erdőgazdálkodásra⁴⁶ vonatkozó iránymutatás kidolgozásával, amely felhasználható majd a fenntartható erdőgazdálkodásra vonatkozó mutatókkal és új küszöbértékekkel kapcsolatos munkához, amelyet az aktualizált uniós erdőgazdálkodási kereten keresztül a tagállamokkal szoros partnerségben és együttműködésben fognak végrehajtani.

A tagállamokkal közösen kidolgozott iránymutatás alapján a Bizottság – hatásvizsgálat és az érdekelt felek bevonása mellett – egy „természetközeli” önkéntes tanúsítási rendszert is ki fog dolgozni, hogy a biológiai sokféleségnek leginkább kedvező gazdálkodási gyakorlatok uniós minőségi védjegyet kaphassanak.

A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia végrehajtásának részeként a Bizottság javaslatot fog tenni egy, az ökoszisztéma-helyreállítást szolgáló, jogilag kötelező erejű eszközre, amely különösen azokra az ökoszisztémákra terjed ki, amelyek a legnagyobb potenciállal rendelkeznek a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás, valamint a természeti katasztrófák hatásainak elhárítása és csökkentése terén. Ez magában foglalja az erdei ökoszisztémák helyreállítására vonatkozó célokat, amennyiben ezeket az uniós természetvédelmi jogszabályok⁴⁷ meghatározzák.

Az adaptív helyreállítási és ökoszisztéma-alapú erdőgazdálkodási gyakorlatok mellett **az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz a katasztrófák megelőzésébe, a felkészültségbe, a reagálásba és az erdők katasztrófák utáni helyreállításba való beruházásokra is szükség van.** A szükséges berendezésekhez és műveletekhez való hozzájárulás előtt mindent meg kell tenni az éghajlattal kapcsolatos károk megelőzése és az erdők rezilienciájának növelése érdekében. Emellett a katasztrófareagálásra és a katasztrófák utáni helyreállításra fordított kiadásoknak ki kell terjedniük legalább a „helyreállítási és jobb újraerdősítési” körülmények megteremtésére, összhangban az erdők rezilienciáját növelő, fent ismertetett gazdálkodási gyakorlatokkal.

Az erdők éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásához és az erdők éghajlati károkat követő helyreállításához is nagy mennyiségű megfelelő erdészeti szaporítóanyag szükséges. Ez a következőkre irányuló erőfeszítéseket vonja maga után: olyan genetikai erőforrások ökológiai elveken alapuló biztosítása és fenntartható használata, amelyektől az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliensebb erdőgazdálkodás függ; az ilyen anyagok előállításának és rendelkezésre állásának növelése; jobb tájékoztatás nyújtása a jövőbeli éghajlati viszonyoknak való megfelelésekről; az erdei fajok elősegített vándorlásának elveivel és alkalmazási módszereivel kapcsolatos kutatás támogatása; valamint az említett anyagok együttműködésen alapuló előállításának és a nemzeti határokon keresztül történő szállításának fokozása. A Bizottság **az erdészeti szaporítóanyagokról szóló jogszabály felülvizsgálatát** olyan intézkedésekkel egészíti ki, amelyek elősegítik a jövőbeli éghajlati viszonyoknak megfelelő erdészeti szaporítóanyagok előállítását. Fokozni kell továbbá a kutatást és az innovációt, valamint a fajok és a jövőbeli körülményeknek megfelelő eredet tesztelését és kiválasztását.

⁴⁶ A természetközeli erdőgazdálkodás az ilyen gyakorlatok egyik példája. Többfunkciós erdők kialakítására törekszik azáltal, hogy ötvözi a biológiai sokféleséget (még a telepített erdőkben is), a szénkészlet megőrzését és a faanyagokkal kapcsolatos bevételeket. Annak ellenére, hogy még nem született meg a természetközeli erdőgazdálkodás általánosan elfogadott fogalom meghatározása, a magán- és állami szervezetek mind az EU-ban, mind világszerte foglalkoznak ennek a fogalomnak a megvitatásával.

⁴⁷ Az élőhelyvédelmi irányelv I. melléklete.

Végül, de nem utolsósorban a Bizottság a tagállamokkal együttműködve figyelemmel kíséri a fák egészségi állapotát az EU-ban, beleértve idegenhonos inváziós fajok, betegségek és károsítók, például a kéregbogarak hatását, és ösztönzi a korai felismeréshez és felszámoláshoz szükséges megelőző intézkedések meghozatalát. Ezek közé tartoznak a leginkább veszélyeztetett területek azonosítását célzó növényvédelmi stratégiák, a bevált gyakorlatok cseréje, a növényegészségügyi ellenőrzésekkel kapcsolatos támogatás és együttműködés, valamint az innovatív és fenntartható növényvédelmi eszközök kifejlesztése a biológiai sokféleségnek kedvező ökológiai elvek tiszteletben tartásával.

3.3. *A biológiai sokféleséggel rendelkező erdők telepítése és újraerdősítése*

Az EU-ban az erdős területek növekedésének fő hajtóereje az erdők természetes utánpótlás révén történő spontán regenerációja, ami főként a mezőgazdaság és a vidéki területek elhagyásával hozható összefüggésbe. Ezen túlmenően azonban az EU-ban aktív és fenntartható újraerdősítés, erdőtelepítés és faültetés révén lehetőség van az erdővel és fával borított terület arányának növelésére.

Ez főként a városi és városkörnyéki területeket (többek között például a városi parkokat, a köz- és magántulajdonban lévő fákat, az épületek és az infrastruktúra zöldítését, valamint a városi kerteket), továbbá a mezőgazdasági területeket (többek között például az elhagyott területeken, valamint az agrárerdészet és az erdőművelés, a tájképi elemek és az ökológiai folyosók létrehozása révén) érinti. Fontos kihasználni ezt a potenciált, mivel a fokozott erdőtelepítés egyben az egyik leghatékonyabb éghajlatváltozás-mérséklési és katasztrófakockázat-csökkentési stratégia az erdészeti ágazatban, és jelentős munkalehetőségeket teremthet, pl. a vetőmagok begyűjtésével és termesztésével, a palánták ültetésével és fejlődésük biztosításával, valamint társadalmi-gazdasági előnyöket biztosít a helyi közösségeknek. Ezenkívül a zöld és erdős területek nagyon kedvező hatást képesek gyakorolni az emberek fizikai és mentális egészségére.

A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia **kötelezettségvállalást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy 2030-ig legalább 3 milliárd új fa telepítésére kerül sor** az ökológiai elvek maradéktalan tiszteletben tartása mellett. E kezdeményezés célja, hogy megállítsa azt a tendenciát, miszerint folyamatosan csökken az EU erdőterületének nettó növekedése. Idővel hozzá fog járulni az EU erdővel borított területei arányának növekedéséhez, és ezzel az EU szárazföldi szénelnyelőinek és szénkészletének növeléséhez is. Elő fogja segíteni továbbá a társadalmi tudatosság és elkötelezettség növelését, hozzájárulva annak a célkitűzésnek az eléréséhez, hogy 2050-re Európa legyen az első klímasemleges kontinens, valamint a biológiai sokféleség helyreállításához és a körforgásos gazdasághoz. Ez a stratégia tartalmazza az azon az általános elven alapuló kötelezettségvállalás teljesítésére vonatkozó ütemtervet, hogy **a megfelelő fát a megfelelő helyre és a megfelelő célból ültessék el.**

Ütemterv legalább 3 milliárd új fa 2030-ig történő telepítésére⁴⁸

Az ütemterv világos kritériumokat határoz meg a fák ültetésére, számlálására és nyomon követésére vonatkozóan. Ezt kiegészíti egy weboldal és a további elemek kidolgozására vonatkozó ütemterv, beleértve ebbe a faszámláló, a biológiai sokféleségnek kedvező erdőtelepítésre és újraerdősítésre

⁴⁸ A stratégia mellékletében és a stratégiát kísérő, 3 milliárd fa 2030-ig történő telepítésére vonatkozó kötelezettségvállalásról szóló bizottsági szolgálati munkadokumentumban (SWD(2021) 651) meghatározottak szerint.

vonatkozó iránymutatások, valamint a természetközeli erdőgazdálkodásra vonatkozó kritériumok folyamatos kidolgozását, valamint a bevált gyakorlatok cseréjét szolgáló platformok kifejlesztését.

Az ütemterv erős nyomonkövetési elemet tartalmaz, amely elengedhetetlen lesz a cél eléréséhez szükséges előrehaladás nyomon követéséhez. Az ütemterv ebben a Bizottság és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség szakértelmére támaszkodik majd. A Bizottság és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség a nyomonkövetési adatok alapján értékelni fogja a tendenciákat és a végrehajtás állását. Szinergiákra kell törekedni a már használatban lévő technológiai megoldásokkal, azaz a levegőminőség nyomon követésével annak érdekében, hogy össze lehessen gyűjteni a nemzeti, regionális és helyi szintű telepítési kötelezettségvállalásokra vonatkozó információkat.

3.4. Pénzügyi ösztönzők az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók számára az uniós erdők mennyiségének és minőségének javítása érdekében

A megerősített erdővédelem és -helyreállítás, valamint a biológiai sokféleségnek kedvező fenntartható erdőgazdálkodás a követendő út, amelynek segítségével biztosítani lehet majd az erdők rezilienciáját és termelési kapacitását az elkövetkező évtizedekben. El kell azonban ismerni, hogy az európai erdőtulajdonosok és -gazdálkodók – az erdők fő gondviselői – motivációja, elkötelezettsége és fellépése nélkül ez nem fog megvalósulni. A helyes és követendő útnak gazdaságilag is életképesnek kell lennie, és a bevált gyakorlatok azt mutatják, hogy van erre lehetőség.

A köztulajdonban lévő erdők esetében csak az számíthat észszerű megoldásnak, ha a közösen elfogadott és fokozott uniós éghajlat-politikai és biológiai sokféleségre vonatkozó törekvések, illetve a klímasemleges gazdaságra való átállás érdekében a tagállamok megerősítik az erdővédelmi és -helyreállítási erőfeszítéseket. A stratégia célja, hogy megállítsa az elmúlt 10 évben megfigyelhető tendenciát, miszerint az EU-ban csökken a földterületekhez, nevezetesen az erdőkhez köthető nettó szén-dioxid-eltávolítás. E tendencia megfordítása előfeltétele annak, hogy az EU megvalósítsa az éghajlat-politikai és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, közösen elfogadott fokozott törekvéseit, és biztosítsa az erdők éghajlatváltozással szembeni rezilienciáját annak érdekében, hogy az erdők képesek legyenek ellátni sokoldalú funkciójukat. Ehhez szükség van számos, a stratégiában kiemelt kezdeményezésre, ilyen például az erdővédelem és -helyreállítás, az erdei ökoszisztémában – többek között a talajban – a szén-dioxid megkötését szolgáló fenntartható erdőgazdálkodási gyakorlatok javítása, a fa lépcsőzetes felhasználásának előnyben részesítése, valamint az erdők helyreállítására és a fenntartható erdőtelepítésre és újraerdősítésre irányuló kezdeményezések.

Ugyanakkor a magán-erdőtulajdonosok és -erdőgazdálkodók – különösen a kisüzemek – megélhetése gyakran közvetlenül az erdőktől függ, és jelenleg fő jövedelemforrásuk a fakitermelésből származik. Az, hogy ők egyéb előnyöket, például ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak, csak ritkán vagy soha nem térül meg számukra. Ezen változtatni kell. **Az erdőtulajdonosoknak és -gazdálkodóknak pénzügyi és egyéb ösztönzőkre van szükségük ahhoz, hogy az erdővédelem és -helyreállítás révén a faipari és nem faipari anyagokon és termékeken kívül ökoszisztéma-szolgáltatásokat is nyújthassanak, valamint hogy a leginkább éghajlatbarát és a biológiai sokféleségnek leginkább kedvező erdőgazdálkodási gyakorlatok elfogadása révén növeljék erdeik rezilienciáját.** Ez különösen fontos Európa azon részein, amelyeket az éghajlatváltozás a vártnál korábban és súlyosabban érintett, ahol a vidéki területeken jövedelemkiesés történt, csökkentek a megélhetési lehetőségek, vagy ahol az erdőket sújtó katasztrófák emberéleteket is követeltek.

Léteznek jó példák az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal (pl. ivóvízvédelem, szénmegkötés, biológiai sokféleség megőrzése) kapcsolatos állami és magántámogatási rendszerekre. Jelenleg is

vizsgálják, hogy miként lehet uniós kutatási támogatással segítséget nyújtani az erdei ökoszisztéma-szolgáltatásokat kínáló állami és magánpiacok további fejlesztéséhez, illetve a technikai készségek és feltételek javításához⁴⁹. Ezt kiegészíti majd a LIFE előkészítő intézkedése az érdekelt felekkel azzal kapcsolatban, hogy miként lehet az ökoszisztéma-szolgáltatásokért járó kifizetéseket beépíteni az uniós finanszírozási programokba, illetve hogy beépítsék az ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó meglévő nemzeti támogatási rendszerek tanulságait is.

Példák az ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó állami és magántámogatási rendszerekre

A **finnországi Maestro program** magán-erdőtulajdonosoknak fizet azért, hogy a biológiai sokféleség érdekében pihentessék a földjeiket. A rendelkezésre bocsátott összegek a földterület értékétől és az erdő pihentetésének időtartamától függenek.

A **horvátországi adórendszer** előírja, hogy a 400 000 EUR-t meghaladó jövedelemmel rendelkező, gazdasági tevékenységet folytató természetes és jogi személyek fizessék be teljes bevételük 0,0265 %-át az erdei ökoszisztéma-szolgáltatások igénybevételéért, és ezt egy külön nemzeti alapon keresztül, az erdőgazdálkodási terveknek megfelelően az erdőterület nagysága alapján osztják szét az erdőtulajdonosok között.

A francia „**Label Bas Carbon**” elnevezésű rendszer lehetővé teszi, hogy magán- és állami intézkedésekkel önkéntes alapon ellensúlyozzák üvegházhatásúgáz-kibocsátásukat azáltal, hogy pénzügyileg támogatják a franciaországi erdőgazdálkodással kapcsolatos környezetvédelmi szolgáltatásokat (alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó intézkedések).

2019-ben **Portugália** két természetvédelmi területen kísérleti programot indított az erdei ökoszisztéma-szolgáltatások kifizetésére, ezek az eukaliptusz ültetvények újratermesztésére, az őshonos fajok ültetésére és a nem faipari termékek fejlesztésére terjednek ki.

Németországban a **szövetségi vízügyi jogszabályok** alapján az erdőtulajdonosok a gazdálkodást érintő korlátozásokért cserébe kompenzációs kifizetésekből részesülnek a felszín alatti vizek védelmére szolgáló területeken.

A **WWF Mediterranean által kidolgozott „zöld parafa” kezdeményezés** részeként egy italgyártó magáncég fizetett az erdőterületek tulajdonosainak a gyártási folyamatukhoz használt víztartó réteg védelméért.

Ami az uniós szakpolitikákat illeti, a közös agrárpolitika (KAP) a nemzeti vidékfejlesztési programokon keresztül jelenleg is nyújt pénzügyi támogatást az erdők és az erdőgazdálkodás számára, konkrétan az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokhoz való alkalmazkodás és az azokkal szembeni reziliencia fejlesztése céljából. A 2014–2020 időszakban a KAP erdészeti intézkedései 6,7 milliárd EUR-t irányoztak elő az uniós szakpolitikai célok támogatására, főként erdőtelepítésre (27 %), erdőtüzek és katasztrófák megelőzésére (24 %), valamint a rezilienciával, az ökológiai és társadalmi funkciókkal kapcsolatos beruházásokra (19 %). Az erdészeti intézkedések kihasználtsága azonban alacsony volt, és a programozási időszak során jelentősen csökkent. Ez például betudható a pénzeszközökhöz való hozzáférés kérelmezésével kapcsolatos adminisztratív eljárások lebonyolításához szükséges ismeretek hiányának, ehhez hozzáadódik a támogatás nem megfelelő vonzereje, a tanácsadói szolgáltatások révén nyújtandó kapacitásépítési támogatás hiánya, valamint a korlátozott iránymutatás arra vonatkozóan, hogy miként kell végrehajtani az erdőalapú alkalmazkodási tevékenységeket és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó intézkedéseket a kockázatok (pl. erdőtüzek, talajerózió, betegségek, árvizek) megelőzése és csökkentése érdekében.

⁴⁹ Horizont-projektek: Inno Forestest, SINCERE.

A 2023–2027-es időszakra vonatkozó új KAP nagyobb rugalmasságot nyújt ahhoz, hogy az erdőkkel kapcsolatos beavatkozásokat a nemzeti igényeknek és sajátosságoknak megfelelően lehessen kialakítani, továbbá hozzájárul a bürokrácia csökkentéséhez, valamint kapcsolatot és szinergiát biztosít az európai zöld megállapodás, a nemzeti erdészeti politikák, illetve az uniós környezetvédelmi és éghajlat-politikai vívmányok között. A Bizottság törekedni fog arra, hogy az **e stratégia céljaira rendelkezésre álló vidékfejlesztési alapokat nagyobb mértékben használják ki.**

A tagállamoknak szóló, a 2023–2027-es időszakra vonatkozó KAP stratégiai tervekkel kapcsolatos ajánlások szintén ösztönzik az erdők megfelelő figyelembevételét. A tagállamok konkrét ajánlásokat kaptak az erdőkre és az erdészeti ágazatra vonatkozóan. Az ajánlások fő célja a fenntartható erdőgazdálkodás és a fenntartható erdőtelepítés és újraerdősítés előmozdítása, az erdők multifunkcionális jellegének és szénelnyelőként betöltött szerepének fokozása, az erdők védelme és az erdei ökoszisztémák helyreállítása az élőhelyek és fajok megfelelő állapotának elérése érdekében, az erdők éghajlatváltozással szembeni rezilienciájának növelése, valamint a vidéki térségek társadalmi-gazdasági fejlődésének elősegítése.

A tagállamoknak további intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy az erdőkkel foglalkozó érdekelt feleket jobban bevonják a tagállami szintű KAP stratégiai tervek kidolgozásába. A Bizottság új eszközöket biztosít az erdőket érintő beavatkozások jobb megtervezése és végrehajtása érdekében alkalmazott bevált gyakorlatokkal kapcsolatos információk megosztására, elősegíti a tagállami szakértők közötti eszmecserét, gondoskodik a finanszírozás következetes felhasználását szolgáló szemléltető eszközökről, valamint támogatja a helyi és regionális hálózatépítést, beleértve a helyszíni bemutatókra vonatkozó kezdeményezéseket is. A KAP stratégiai tervek értékelésekor a Bizottság különös figyelmet fordít az erdőkkel kapcsolatos intézkedésekre, ezek szoros szinergiákat mutatnak az EU éghajlat-politikai és biológiai sokféleségre vonatkozó célkitűzéseivel.

Tekintettel az EU fokozott éghajlat-politikai és biológiai sokféleséggel kapcsolatos törekvéseire, a tagállamokat – nemzeti körülményeiknek megfelelően – kifejezetten arra ösztönzik, hogy hozzanak létre az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók számára ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó támogatási rendszert annak érdekében, hogy fedezzék a költségeket és az elmaradt bevételeket, amint erre a finnországi METSO program is kiváló példát szolgáltat. A tagállamokat arra is ösztönzik, hogy gyorsítsák fel a **karbongazdálkodási gyakorlatok bevezetését például agrárerdészetre vonatkozó ökoprogramok vagy vidékfejlesztési beavatkozások révén**, amelyek kiterjednek a biológiai sokféleségnek kedvező újraerdősítési és erdőtelepítési beruházásokra, az agrárerdészetre és a környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos célkitűzésekre irányuló egyéb, nem termelési célú beruházásokra. A tagállamok támogatása érdekében a Bizottság **tanácsot és technikai iránymutatást fog nyújtani az ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó támogatási rendszer kidolgozásához.**

A Bizottság elfogadja a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában bejelentett **karbongazdálkodási kezdeményezést** is, amelynek célja egy olyan új környezetbarát üzleti modell további előmozdítása, amely az általuk nyújtott éghajlati előnyök alapján jutalmazza a földhasználók, köztük az erdőgazdálkodók és -tulajdonosok éghajlat- és környezetbarát gyakorlatait. Az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló erőfeszítések ösztönző kifizetések vagy értékesíthető karbontanúsítványok létrehozása révén történő ellentételezése új üzleti modellt hoz létre, amely új bevételi forrást kíván biztosítani azon mezőgazdasági termelők, erdőgazdálkodók és földhasználók számára, akik a szén-dioxid-eltávolítást és -tárolást előmozdító fenntartható tevékenységeket végeznek.

A karbongazdálkodási rendszereket közpolitikákkal és magánkezdemenyyezésekkel lehet előmozdítani. Ezen túlmenően az állami támogatás az állami támogatásokról szóló iránymutatások, különösen a jelenleg felülvizsgálat alatt álló, az erdészeti intézkedések széles körére kiterjedő uniós mezőgazdasági és erdészeti iránymutatások alapján tisztán nemzeti finanszírozás formájában is megvalósulhat, ideértve például az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének javítását célzó beruházási támogatást vagy az erdő-környezetvédelmi és éghajlati szolgáltatásokra és az erdővédelemre nyújtott támogatást. A Bizottság az állami támogatásokról szóló iránymutatás közelgő felülvizsgálata során megvizsgálja, hogy miként lehetne megkönnyíteni a nemzeti források erdészeti intézkedésekre történő felhasználását, illetve hogy azokkal hogyan lehet jobban megcélozni az ökoszisztéma-szolgáltatásokat.

Emellett a piacon is forgalmazható karbontanúsítványok létrehozásával magánkezdemenyyezések is finanszírozhatják a karbongazdálkodási rendszereket. A tervezett éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések, például az ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtása érdekében a kedvezményezettek az elért eredményekhez kapcsolódó kifizetésekben részesülnének, ezzel biztosítva a vonatkozó források célzottabb módon történő felhasználását. A karbongazdálkodás tehát potenciális csatornaként funkcionálhat a jelenlegi stratégia alapjául szolgáló célok eléréséhez és végrehajtásához.

A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervben bejelentetteknek megfelelően a **Bizottság továbbá szabályozási keretet dolgoz ki a szén-dioxid-eltávolítás tanúsítására.**

A **vidéki térségekre vonatkozó hosszú távú jövőkép** keretében támogatni fogják a jellemzően erdős vidéki területek és települések hálózatát, hogy hatékonyabban tudják képviselni a jellemzően erdős területeket a kulcsfontosságú kezdeményezésekben (vidéki megfigyelőközpont, EVH portál⁵⁰), valamint elősegítsék az EU-ban található erdőterületek valós helyzetének és szükségleteinek specifikus értékelését.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

1. 2021 végéig javaslatot tesz egy **jogilag kötelező erejű, az ökoszisztémák helyreállítását célzó eszközre**, beleértve az erdei ökoszisztémákat is.
2. 2021 végéig **iránymutatásokat dolgoz ki a természetes és az őshonos erdők meghatározására vonatkozóan**, amibe beletartozik azok meghatározása, feltérképezése, nyomon követése és szigorú védelme.
3. A tagállamokkal együtt és az erdőkkel foglalkozó érdekelt felekkel szorosan együttműködve meghatározza a további mutatókat, valamint a fenntartható erdőgazdálkodásra vonatkozó küszöbértékeket vagy tartományokat, és 2023 első negyedévéig felméri, hogyan lehetne ezeket – önkéntes alapon – a legjobban használni.
4. 2022 első negyedévéig **iránymutatásokat dolgoz ki a biológiai sokféleségnek kedvező erdőtelepítésre és újraerdősítésre vonatkozóan**.
5. 2022 második negyedévéig kidolgozza a **természetközeli erdőgazdálkodási gyakorlatok meghatározását** és elfogadja az erre vonatkozó iránymutatásokat, valamint 2023 első negyedévéig **kidolgozza a természetközeli erdőgazdálkodás önkéntes tanúsítási rendszerét**.
6. **Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással és az éghajlatváltozással szembeni rezilienciával kapcsolatos bevált gyakorlatokra vonatkozó útmutatást nyújt és előmozdítja az ismeretek cseréjét**, többek között a Climate-ADAPT platform felhasználásával.
7. 2022 végéig kiegészíti az **erdészeti szaporítóanyagokra vonatkozó jogszabályok**

⁵⁰ <https://enrd.ec.europa.eu/>

felülvizsgálatát a jövőbeli éghajlati viszonyoknak megfelelő erdészeti szaporítóanyagok termelését és forgalmazását elősegítő intézkedésekkel.

8. Az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel összefüggésben előmozdítja az **erdőkkel kapcsolatos beavatkozásokat a jövőbeli KAP keretében (2023–2027), különös tekintettel az ökoszisztéma-szolgáltatások támogatási rendszereinek létrehozására és a karbongazdálkodási gyakorlatok bevezetésére**, valamint más uniós pénzügyi eszközökben (pl. kohéziós politika, LIFE, Horizont Európa, határokon átnyúló uniós együttműködési programok [Interreg]).
9. 2021 novemberéig **tanácsot és technikai iránymutatást nyújt az ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó támogatási rendszer kidolgozásához.**
10. Előmozdítja az erdőkkel kapcsolatos ellentételezési rendszereket a **karbongazdálkodásra és a szén-dioxid-eltávolítás tanúsítására** vonatkozó, 2021 végéig elfogadandó cselekvési tervben.
11. A szakpolitikák továbbfejlesztési irányának pontosabb meghatározása érdekében **magatartástudományi tanulmányt készít arról, hogy milyen mértékben használják fel az erdőgazdálkodók a rendelkezésre álló közpénzeket.**
12. **Azonosítja és kezeli a jelenlegi uniós jogszabályok és az állami támogatásokra vonatkozó iránymutatások által támasztott lehetséges akadályokat**, hogy a közérdek számára előnyös szolgáltatások megfelelő mértékű állami támogatásban részesülhessenek.

4. Stratégiai erdészeti nyomon követés, jelentéstétel és adatgyűjtés

Jelenleg hiányosak az EU-ban található erdők állapotára, társadalmi és gazdasági értékére, valamint terhelésére és az általuk nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó információk. Amióta a Forest Focus rendelet 2007-ben hatályát veszítette⁵¹, nincsenek átfogó jelentéstételi követelmények. Emellett kihívást jelent a távérzékelési adatok és a földi adatok együttes használata (pl. az interoperabilitás, a közös fogalommeghatározások hiánya, az egyértelműség hiánya az adatok értelmezése során, a hosszú és összehasonlítható nagyon nagy felbontású idősorok hiánya, a Kopernikusból származó jelenlegi szabványos erdészeti termékek korlátai). Az erdőkre vonatkozó tervezés sem megfelelő, mivel nem kezeli összehangolt módon és nem mutatja be átfogóan az erdők multifunkcionalitását, különös tekintettel az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra, az erdők ökológiai állapotára, az erdők károsodásának megelőzésére és megfékezésére, valamint az erdei biomaszra iránti, különböző társadalmi-gazdasági célokat szolgáló keresletre és kínálatra. Ez – amellett, hogy az éghajlattal és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos bizonyos szempontok tekintetében részletesebb fenntartható erdőgazdálkodási mutatókra és küszöbértékekre van szükség –, olyan helyzetet idéz elő, amelyben a tagállamok uniós szinten megállapodtak abban, hogy az EU klímasemleges gazdaságra való átállása során nagymértékben támaszkodnak az erdőkre és az erdőalapú biogazdaságra.

Másrészt viszont több, szétdarabolt nyomonkövetési és jelentéstételi mechanizmus létezik, de nincs olyan stratégiai keret, amely ezeket rendszerbe szervezné, és lehetővé tenné annak átfogó, a tagállamokkal együttműködésben történő bizonyítását, hogy az EU jó úton halad, és hogy az erdők valóban képesek teljesíteni többféle szerepüket és funkciójukat. **Az EU valamennyi tagállamában nemzeti és adott esetben regionális szintű stratégiai erdőtervezésre van szükség**, amely megbízható nyomon követésen és adatokon, átlátható irányításon és uniós szinten összehangolt információcserén alapul, hogy biztosítható legyen a közösen elfogadott uniós célkitűzések megvalósítása, különösen a klímasemleges gazdaságra való átállás, valamint a

⁵¹ A Forest Focus program végrehajtásáról szóló rendelet (2152/2003) a 2003 és 2007 közötti időszakban volt hatályos, és hozzájárult „az erdők és környezeti kölcsönhatások megfigyelését, és a Közösség erdőinek védelmét szolgáló rendszer létrehozásához”. A rendszer a légköri szennyezés és a tüzesetek erdei ökoszisztémákra gyakorolt hatásainak megfigyeléséről szóló két korábbi tanácsi rendelet (3528/86/EGK tanácsi rendelet) és (2158/92/EGK tanácsi rendelet) eredményeire épült. A Forest Focus rendszer végrehajtásáról szóló jelentés itt érhető el: <https://ec.europa.eu/environment/archives/forests/ffocus.htm>

biológiai sokféleség és a körforgásos gazdaság célkitűzéseinek elérése tekintetében, beleértve a földhasználatról, a földhasználat-megváltoztatásról és az erdőgazdálkodásról szóló felülvizsgált rendeletre irányuló javaslatban meghatározott eltávolítási célok elérését is.

E célból és a hatásvizsgálat függvényében a **Bizottság jogalkotási javaslatot fog előterjeszteni az erdészeti megfigyelési, jelentéstételi és adatgyűjtési keretrendszerre vonatkozóan**. Ez egy **uniós szintű integrált erdőmegfigyelési keret** hoz létre távérzékelési technológiák és a földi nyomon követéssel integrált térinformatikai adatok felhasználásával, ami javítani fogja a nyomon követés pontosságát. A hatásvizsgálat és konzultáció függvényében, valamint a szubszidiaritás elvének teljes körű tiszteletben tartása mellett ez magában foglalná az illetékes nemzeti vagy adott esetben regionális hatóságok által kidolgozandó **erdészeti stratégiai terveket** is. Ez a javaslat a tagállamok hatáskörének teljes tiszteletben tartása mellett létrehozza az intézkedések hatékonyabb koordinációjának keretét.

Ami a nyomon követést illeti, a hangsúlyt a rendszeres és gyakoribb, költséghatékonyabb jelentéstételre és az adatok frissítésére kell helyezni az olyan kiemelt uniós szakpolitikai témákban, mint az éghajlatváltozás hatásai, a biológiai sokféleség, az egészség, a károk, az idegenhonos inváziós fajok, az erdőgazdálkodás és a biomassza különböző társadalmi-gazdasági célokra történő felhasználása. A nyomon követést nagy térbeli és időbeli részletességgel kell végezni. Az időszerűség az erdőket érintő természetes bolygatások gyors lefolyása miatt is különösen fontos. A keretrendszer az EU úrprogramjának elemeire támaszkodik, és e folyamatok javítása érdekében a Galileo és a Kopernikusz szolgáltatásait fogja felhasználni⁵².

Sor kerülne a harmonizált uniós nyomon követés szempontjából releváns paraméterek listájának meghatározására, valamint az adatok gyűjtésére és jelentésére – a nemzeti és uniós szinten meglévő mutatókra és nyomonkövetési rendszerekre (pl. az európai erdőtűz-információs rendszer⁵³) támaszkodva –, tiszteletben tartva az egységes digitális ügyfélkapuról szóló rendeletben meghatározott egyszeri adatszolgáltatás elvét. Az új nyomonkövetési paraméterekre és mutatókra vonatkozó alternatívákat a tagállamokkal folytatott konzultációk, szakértői támogatás, kutatás és egyéb eszközök révén értékelnék és mérlegelnék, és amint rendelkezésre állnak, beépítik a nyomonkövetési rendszerbe. Az új nyomonkövetési keretrendszer profitálhatna az uniós „Irány a Föld” (DestinE)⁵⁴ uniós kezdeményezéséből is, amely külön digitális ikermodell formájában valósulna meg, ami a Föld rendszerszerű modellezése és a különböző, de egymással összefüggő tematikus területeken történő adatasszimiláció tekintetében új lépcsőfokot jelent⁵⁵.

Sor kerül az európai erdészeti információs rendszer (FISE) továbbfejlesztésre, hogy ezáltal a harmonizált európai erdészeti adatok alappillérvé váljon. Az integrált erdőmegfigyelési rendszert ezért keretbe kell foglalni, és eredményeit ezen az információs rendszeren keresztül elérhetővé kell tenni. A Bizottságnak az erdőirtás, az erdőpusztulás, a világ erdővel borított

⁵² A Kopernikusz Sentinel-adatokat vagy -termékeket és a mesterséges intelligenciát már használják európai és tagállami szinten, például Portugáliában folyamatos erdőnyilvántartások készítéséhez, a földhasználat (változások) azonosításához, valamint a fák egészségi állapotának ellenőrzéséhez, amely információkkal az erdőgazdálkodókat, illetve a cellulóz- és papíripart támogatják. Svédországban 2000 óta a műholdas felvételekből származó információk lehetővé tették a jelenleg már ritkábban előforduló illegális fakivágások és rossz irányítási gyakorlatok felderítését. Romániában folyamatban van egy „intelligens erdő” projekt végrehajtása egy természetes erdőben, azzal a céllal, hogy felhívják az erdőőrök figyelmét az esetleges illegális fakitermelésre. Ezek a példák immár nem a kivételt jelentik, és elhozzák a digitális korszakot az erdőgazdálkodás számára.

⁵³ <https://effis.jrc.ec.europa.eu>

⁵⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/destination-earth>

⁵⁵ Ami a Bizottság által irányított informatikai területet illeti, az informatikai fejlesztési és beszerzési döntéseket az Európai Bizottság Informatikai és Kiberbiztonsági Tanácsának előzetesen jóvá kell majd hagynia.

területeiben beálló változások és a kapcsolódó előidéző tényezők európai megfigyelőközpontja⁵⁶ az erdők védelmében a Kopernikusz segítségével működtethető, Föld-megfigyelésen alapuló eszközöket fog kidolgozni, amelyeket a FISE az integrált erdőmegfigyelési rendszer részeként alkalmazhat.

Elkészítik és évente frissítik a kulcsfontosságú mutatókat (ezek közé tartoznak például a könnyen hozzáférhető távérzékelési adatokból származtatott mutatók) megjelenítő eredménytáblát. Figyelembe véve az uniós erdőkkel kapcsolatos kockázatokat és az erdők gyorsan változó helyzetét, az erdőket érintő bolygatások és az aktualizált kockázatértékelések is az éves jelentések részét képezik majd. Hatévente elkészítik az eredménytáblát azokra a mutatókra vonatkozóan, amelyek konszolidálásához több időre van szükség. Ez hozzá fog járulni az olyan rendszeres nyomonkövetési folyamatokhoz is, mint az ENSZ fenntartható fejlődési céljai, a 8. környezetvédelmi cselekvési program és az európai szemeszter. A jövőbeli európai erdőtudományi partnerség részt vesz majd e jelentések elkészítésében. A fent említett valamennyi FISE-jelentésről rendelkezésre fognak állni laikusok számára készülő összefoglalók is. Alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy a tudományosan megalapozott ismeretek és információk mindenki számára hozzáférhetőek legyenek. Felkérjük az erdőtulajdonosokat és -gazdálkodókat, a civil társadalmat és a helyi akciócsoportokat, hogy használják fel ezeket a jelentéseket és szervezzenek nyilvános tájékoztatókat saját országukban vagy közösségeikben annak érdekében, hogy jobban felhívják a figyelmet az európai erdőkre.

A MapMyTree weboldalon keresztül a polgárok és a közösségek is bekapcsolódhatnak a 2030-ig legalább 3 milliárd új fa telepítésére vonatkozó kötelezettségvállalás keretében végzett ültetések nyomon követésébe. A faültetéssel és -gondozással kapcsolatos gyakorlati tanácsok egy erre a célra létrehozott platformon lesznek elérhetők.

A szubszidiaritás elvének teljes mértékű tiszteletben tartásával a stratégiai terveket a tagállamok nemzeti hatóságai vagy adott esetben a regionális hatóságok készítenék el. E tervek meghatároznák a **tagállamoknak az erdőkre és az erdőalapú ágazatra vonatkozó stratégiai jövőképét** a következő 10, 30, illetve 50 évre. A terveket nem kellene a Bizottságnak jóváhagynia, de tartalmaznának olyan közös elemeket és általános struktúrát, amelyek kidolgozására a tagállamokkal együttműködve, hatásvizsgálat tükrében és az érdekelt felek bevonása mellett kerülne sor annak érdekében, hogy a tervek összehasonlíthatóak legyenek, és átfogó képet adjanak az uniós erdők aktuális állapotáról, alakulásáról és a tagállamok elképzelései szerinti jövőbeli fejlődéséről.

Ezen túlmenően és a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiával összhangban **az erdőgazdálkodási tervek** hatályának valamennyi gazdálkodás alatt álló állami erdőre és egyre több magánerdőre kell kiterjednie.⁵⁷ Ez segítené az erdőtulajdonosokat és -gazdálkodókat abban, hogy az uniós, nemzeti és regionális szinten meghatározott szakpolitikai célkitűzéseket és stratégiai prioritásokat képesek legyenek a gyakorlatban is megvalósítani. Az erdőgazdálkodási terveknek magukban kell foglalniuk az erdővel kapcsolatos kockázatértékelést és -kezelést, valamint jobban integrálniuk kell a biológiai sokféleségre vonatkozó adatokat. Az erdők uniós nyomon követéséről szóló új jogalkotási eszköz előkészítése során a Bizottság az előző uniós erdőgazdálkodási stratégia⁵⁸ tapasztalataira építve összehasonlító értékelést fog végezni az

⁵⁶ [Stepping up EU Action to Protect and Restore the World's Forest.](#)

⁵⁷ Több tagállamban már alkalmaznak erdőgazdálkodási terveket és azokra vonatkozó követelményeket, a bizottsági értékelés ezekre fog építkezni. Lásd: Az erdőgazdálkodási tervekre vonatkozó követelmények összefoglalása: [fmp_table.pdf \(europa.eu\)](#).

⁵⁸ COM(2013) 659 final.

erdőgazdálkodási tervekben foglalt követelményekről és kritériumokról, és a tagállamokkal szoros együttműködésben további kritériumok meghatározását fogja mérlegelni annak biztosítása érdekében, hogy az erdőgazdálkodási tervek megfeleljenek a stratégia éghajlatpolitikai, biológiai sokféleségre, biogazdaságra, valamint a szociális területre és vidékfejlesztésre vonatkozó célkitűzéseinek. Ezen túlmenően az értékelés megvizsgálja, miként lehet támogatni és tanácsokkal ellátni az erdőgazdálkodókat e tervek elkészítése során.

Az új jogi keretet a 6. szakasznak megfelelően az aktualizált, inkluzívabb és koherensebb uniós erdőgazdálkodási keret szerinti átfogó irányítási keretrendszer fogja támogatni. Ez utóbbi részeként az erdők nyomon követésével és erdőtervezéssel foglalkozó kulcsfontosságú szakértők és hálózatok bevonásával külön csoportot hoznak létre, amely segítséget nyújt a nyomon követéshez szükséges módszerek és mutatók közös listájának azonosításában és meghatározásában, a munkaprogramok meghatározásában, valamint a kutatási igények és előrehaladás azonosításában.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

1. **Új jogalkotási javaslatot terjeszt elő az uniós erdőkkel kapcsolatos megfigyelésről, jelentéstételről és adatgyűjtésről** annak biztosítása érdekében, hogy egy összehangolt uniós erdőmegfigyelési, adatgyűjtési és jelentéstételi rendszer jöjjön létre. Ennek keretében a tagállamok illetékes hatóságai a szubszidiaritás elve és a Szerződés maradéktalan tiszteletben tartása mellett 2023 első negyedévéig elkészítenék az erdőkre és az erdőalapú ágazatra vonatkozó **stratégiai erdőterveket**.
2. **Az európai erdészeti információs rendszer (FISE) részeként, a továbbfejlesztett Kopernikusz-termékek, más távérzékelési adatok és a földi megfigyelés alapján megerősíti az éghajlati hatások, valamint az erdőket érintő egyéb természetes vagy ember okozta bolygatások meglévő megfigyelését.**
3. **Rendszeres jelentéseket készít és tesz közzé, valamint összefoglalókat állít össze az EU-ban található erdőkről** egy szélesebb körű európai erdőtudományi partnerség támogatásával.
4. Közös Kutatóközpontján⁵⁹ keresztül **európai erdőtudományi partnerséget alakít ki** a távérzékelésen és a legfrissebb kutatási eredményeken alapuló új mutatók kidolgozásának támogatása céljából.

5. Szilárd kutatási és innovációs program az erdőkkel kapcsolatos ismereteink bővítése érdekében

A kutatás és az innováció kulcsfontosságú szerepet játszik a stratégia ambiciózus céljainak elérésében. A Bizottság a Horizont Európa keretprogramon keresztül továbbra is elő fogja mozdítani, hogy az uniós erdők tudományosan megalapozott módon járuljanak hozzá az európai zöld megállapodás klímasemlegességre és rezilienciára, biológiai sokféleségre és fenntartható növekedésre irányuló törekvéseihez. Az erdőkkel kapcsolatos kutatási és innovációs tevékenységeket az „*Élelmiszerek, biogazdaság, természeti erőforrások, mezőgazdaság és környezet*” tematikus klaszter támogatja majd. Ez a klaszter lehetőséget kínál az erdők környezeti, társadalmi és gazdasági céljai közötti szinergiák erősítésére és létrehozására, valamint arra, hogy az emberi gazdasági tevékenységeket egyre inkább a fenntarthatóság felé vezető útra tereljék.

⁵⁹ Az erdőstratégia végrehajtásának támogatása érdekében a Bizottság a Közös Kutatóközpontján keresztül tudományos kutatásokat fog végezni és kezelni a tudományos ismereteket, beleértve a távérzékelést alkalmazó európai erdőmegfigyelési módszerek kidolgozását, valamint az erdők állapotának és terhelésének a távérzékelést és a statisztikai adatokat ötvöző felmérését.

A kutatás és az innováció **növelni fogja a megerősített fenntartható erdőgazdálkodás hatékonyságát a változó éghajlati viszonyok között**, többek között azért, hogy bővíti az éghajlatváltozás hatásaival kapcsolatos ismereteket, hozzájárul az erdők és a genetikai erőforrások nagyobb változatosságához, valamint tényeken alapuló és gyakorlatban megvalósítható iránymutatást nyújt az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, összhangban a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekkel. Az új és újonnan megjelenő károsítókkal és betegségekkel kapcsolatos holisztikus megközelítés célja a biotikus bolygatások és kockázatok csökkentése. A megfelelő és a területhez igazított erdő- és talaj-helyreállítást többek között a talajegészségüggyel és az élelmiszerekkel kapcsolatos kutatási és innovációs küldetésen keresztül támogatják. A természetes és az őshonos erdők, valamint biológiai sokféleségük és éghajlati funkcióik alaposabb megismerésére fogunk törekedni.

Az erdei ökoszisztéma-szolgáltatásokból származó többszörös előnyöket és a kölcsönös függőségeket interdiszciplináris és integratív módon tovább fogjuk vizsgálni azzal a céllal, hogy növeljük a fenntartható és többfunkciós erdők értékét, és maximalizáljuk az általuk a társadalom számára nyújtott előnyöket. Ösztönözni fogjuk az agrárerdészeti rendszerekkel és az erdőkön kívül található egyéb fákkal kapcsolatos kutatást és innovációt.

Az adatok jobb felhasználására, valamint az infrastruktúrák, technológiák és adatkormányzási modellek fejlesztésére irányuló célzott beruházások **felgyorsítják a digitális innovációk alkalmazását** az erdőszetben, a vidéki térségekben és az értékláncok mentén.

Az **uniós együttműködés megerősítése** érdekében javaslatot fogunk tenni egy erdőszeti kutatási és innovációs partnerség létrehozására az EU-n belüli állami kutatási erőfeszítések szétaprózódásának megszüntetése, valamint a szorosabb koordinációt igénylő kutatási prioritásokkal kapcsolatos munka megerősítése érdekében. A Horizont Európa mintegy 1 milliárd EUR összegű hozzájárulása az „Európai partnerség a körforgásos és bioalapú európai gazdaságért” jövőbeni kezdeményezésbe irányuló kiegészítő magánberuházásokkal együtt az olyan innovatív és erőforrás-hatékony bioalapú anyagok és termékek fellendítésére szolgál, amelyek jelentős potenciállal rendelkeznek a fosszilis alapú megfelelőik helyettesítésére. Az erdőkkel kapcsolatos projekteknek hozzá kell járulniuk az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók jövedelmének diverzifikálásához, valamint az erdőalapú gazdaság fenntarthatóságának és körforgásos jellegének növeléséhez.

A Bizottság együtt fog működni a tagállamokkal annak érdekében, hogy megerősítse az erdőgazdálkodás szerepét a mezőgazdaság termelékenységét és fenntarthatóságát célzó európai innovációs partnerségben (EIP-AGRI). A cél **az erdőkkel kapcsolatos innovációk elterjesztésének felgyorsítása**, a megerősített fenntartható erdőgazdálkodási gyakorlatokat támogató **tudáscsere, együttműködés, oktatás, képzés** és tanácsadás **előmozdítása**, valamint az erdők társadalmi-gazdasági és környezeti potenciáljának kiaknázása a vidéki területeken.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

1. A tagállamokkal és az érdekelt felekkel közösen kidolgozza a „**Jövőbeli erdőink megtervezése**” kutatási és innovációs programtervet, közösen azonosítják a kutatás tekintetében meglévő hiányosságokat, valamint az erdőszet és az erdőalapú ágazat jövőbeli prioritásait.
2. Támogatja **az erdő-helyreállítási stratégiák** tényeken alapuló **megtervezését és végrehajtását** a társadalom bevonásával, különböző ökológiai és társadalmi-gazdasági körülmények között, többek között az erdőtalajok egészségével kapcsolatos, tervezett kutatási és innovációs küldetésen keresztül.
3. **Megerősíti az uniós együttműködést** az erdőszeti kutatási és innovációs partnerségre

- irányuló javaslat révén, beleértve a kiválasztott kulcsfontosságú stratégiai területeken a megoldások tesztelésére és bemutatására szolgáló kiemelt kezdeményezéseket.
4. A Horizont Európa keretprogramnak „A társadalmat szolgáló polgári biztonság” klaszterén keresztül **kiegészítő intézkedéseket hajt végre a katasztrófabiztonság-csökkentési politikák** (beleértve az erdőtüzek csökkentésére irányuló fellépéseket is) támogatására a kockázat- és rezilienciakezelési és -irányítási kapacitások növelése érdekében.
 5. Kidolgozza **az erdők biológiai sokféleségével kapcsolatos civil tudományos programot**, amely révén bevonja a polgárokat és a civil társadalmat az erdők biológiai sokféleségének nyomon követésébe.

6. Inkluzív és koherens uniós erdészeti irányítási keret

Az erdőknek a stratégiában ismertetett, az európai zöld megállapodás célkitűzéseire – többek között az éghajlat, a biológiai sokféleség és a fenntartható biogazdaság tekintetében – való szélesebb körű hozzájárulása inkluzívabb és jobban összehangolt uniós erdészeti irányítási struktúra kialakítását teszi szükségessé, amely tükrözi az új uniós erdőstratégia valamennyi célkitűzését és az azok közötti kapcsolatokat. Biztosítani kell a különböző szakpolitikák megerősített koordinációját, és elő kell segíteni a multidiszciplináris eszmecserét a szakértők és az érdekelt felek széles körének bevonásával. Tekintettel arra, hogy az európai közvélemény egyre nagyobb érdeklődést tanúsít az uniós erdők jövője iránt, biztosítani kell az irányítás átláthatóságát is, hogy mindenki nyomon követhesse, hogyan segíti a Bizottságot és a tagállamokat az új uniós erdőstratégia célkitűzéseinek megvalósításában.

Ennek szellemében a Bizottság javaslatot fog tenni egy olyan uniós erdészeti irányítási rendszer létrehozására, amely előmozdítja a szakpolitikai koherenciát és azon különböző funkciók közötti szinergiák megteremtését, amelyeket az erdőknek el kell látniuk a fenntartható és klímasemleges európai gazdaságban, és amely inkluzív teret biztosít a tagállamok, az erdőtulajdonosok és -gazdálkodók, az ipar, a tudományos élet és a civil társadalom számára az erdészeti politikai kérdések megvitatásához anélkül, hogy egymást átfedő struktúrák jönnének létre.

Ami a tagállamokkal folytatott párbeszédet illeti, a Bizottság az Erdészeti Állandó Bizottság és az erdészeti és természetvédelmi munkacsoport széles körű tapasztalataira és együttműködésére építve olyan aktualizált irányítást fog javasolni, amely e két csoportot egyetlen szakértői csoportba tömöríti, amelynek megbízatása tükrözi az új uniós erdőstratégia valamennyi környezeti, társadalmi és gazdasági célkitűzését, és amely biztosítja, hogy a különböző minisztériumokból több tagállam képviselői is tagjai legyenek a csoportnak. Ennek megvalósítása és egy további struktúra létrehozásának elkerülése érdekében a Bizottság együtt fog működni a tagállamokkal az Erdészeti Állandó Bizottság eljárási szabályzatának felülvizsgálata, vagy szükség esetén egyéb intézkedések meghatározása céljából. Jobb szinergiák jönnek létre az erdőalapú iparágakkal és az ágazati kérdésekkel foglalkozó szakértői csoporttal is.

Ami a civil társadalommal, az erdőtulajdonosokkal és -gazdálkodókkal, az iparral és a tudományos körökkel való együttműködést illeti, a Bizottság hasonló megközelítést fog alkalmazni, és az erdészettel és parafával foglalkozó társadalmi párbeszédben részt vevő csoport, valamint az erdészeti és természetvédelmi munkacsoport tapasztalataira építve létrehoz egy csoportot, amely felülvizsgált küldetésnyilatkozattal, szélesebb tagsággal és az új uniós erdőstratégia végrehajtására összpontosítva fog működni.

A Bizottság gondoskodik arról, hogy a két csoport rendszeresen, évente legalább kétszer együttes üléseket tartson, és elkötelezi magát a megbeszélések teljes átláthatósága mellett. A Bizottság arra is ösztönzi a tagállamokat, hogy hozzanak létre széles körű, több érdekelt felet

tömörítő párbeszédplatformokat az európai, nemzeti és helyi erdészeti politikák megvitatása és tájékoztatása céljából.

Ez a megerősített irányítási struktúra lehetővé fogja tenni a párbeszéd fokozását, a silógondolkodás felszámolását és – az európai zöld megállapodás és az új uniós erdőstratégia szellemében – teljes mértékben tükrözni fogja a vidékfejlesztés, a fenntartható erdei biogazdaság és az EU fokozott éghajlat-politikai és biológiai sokféleségre vonatkozó törekvései közötti szinergiákat.

A Bizottság a KAP keretében működő mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatásoknak megfelelő „erdészeti tanácsadási szolgáltatások” létrehozását is elő fogja mozdítani a tagállamokban.

7. A meglévő uniós vívmányok végrehajtásának és érvényesítésének fokozása

Fokozni kell az erdőkkel és az erdőgazdálkodással kapcsolatos kérdések szempontjából releváns uniós vívmányok végrehajtását és érvényesítését. Az élőhelyvédelmi⁶⁰ és a madárvédelmi⁶¹ irányelv számos erdei élőhely, valamint erdei állat- és növényfaj megőrzéséről rendelkezik. A környezeti felelősségről szóló irányelv⁶² az erdei élőhelyeket érintő környezeti károk megelőzését és felszámolását írja elő⁶³. A környezet büntetőjog általi védelméről szóló irányelv⁶⁴ bűncselekménynek nyilvánít bizonyos cselekményeket, amelyek védett erdőket érintő kárt okoznak⁶⁵. Az európai zöld megállapodás részeként a Bizottság felülvizsgálatra irányuló javaslatot szándékozik tenni az utóbbi jogi aktus megerősítése érdekében. A stratégiai hatásvizsgálatról szóló irányelv⁶⁶ és a környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv⁶⁷ bizonyos erdészeti tervek, programok és projektek szempontjából releváns. A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló irányelv⁶⁸ rendelkezik a környezeti információk, többek között az erdőgazdálkodási tervek rendelkezésre bocsátásáról.

Az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet⁶⁹ megtiltja az illegális faanyagok bevitelét az EU-ba, továbbá meghatározza a fát és fatermékeket az EU-ban piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeit. A Bizottság véglegesíti e rendelet és az erdészeti jogszabályok végrehajtásáról, az erdészeti irányításról és az erdészeti termékek kereskedelméről szóló rendelet⁷⁰ célravezetősségi vizsgálatát, és annak eredményeit, valamint az erdőirtás és erdőpusztulás elleni hatékonyabb szabályokra vonatkozó javaslatot 2021 folyamán később terjeszti elő.

⁶⁰ A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.).

⁶¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről.

⁶² A 2004/35/EK irányelv a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről.

⁶³ Lásd: Guidelines on a common understanding of environmental damage under the Environmental Liability Directive (A Bizottság iránymutatása a környezeti felelősségről szóló irányelv szerinti környezeti kár közös értelmezéséről) (C(2021) 1860 final), különösen annak 15., 18. és 90. pontja.

⁶⁴ A 2008/99/EK irányelv a környezet büntetőjog általi védelméről.

⁶⁵ Lásd például a 2008/99/EK irányelv 3. cikkének h) pontját.

⁶⁶ A 2001/42/EK irányelv bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról.

⁶⁷ A 2011/92/EU irányelv az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról.

⁶⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2003/4/EK irányelve (2003. január 28.) a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről⁶⁸ és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

⁶⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 995/2010/EU rendelete (2010. október 20.) a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról.

⁷⁰ A Tanács 2173/2005/EK rendelete (2005. december 20.) az Európai Közösségbe irányuló faanyag-behozatal FLEGT engedélyezési rendszerének létrehozásáról.

Az illegális fakitermelés különösen aggasztó, ha olyan természetes és őshonos erdőket vagy erdei élőhelyeket érint, amelyekből a kár visszafordíthatatlansága miatt nagyon kis terület maradt meg. A vonatkozó vívmányok nem megfelelő végrehajtása is okozhat erdőpusztulást, vagy azzal a következménnyel járhat, hogy nem javul az erdők védettségi helyzete. A Bizottság törekedni fog arra, hogy javítsa a nemzeti szintű megfelelésbiztosítást azáltal, hogy elmélyíti az egyes tagállamok illetékes hatóságaival való párbeszédet, és szorosan együttműködik a tagállamokkal, valamint a környezetvédelmi ügynökségek, ellenőrök, rendőrségek, ügyészek és bírák európai hálózataival, a velük együttműködésben kidolgozott és általuk jóváhagyott iránymutatásra támaszkodva⁷¹, valamint erősíti a jogérvényesítést, adott esetben kötelezettségszegési eljárások indítása révén is. A Bizottság kötelezettségszegési eljárásokat indított az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelvet, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló irányelvet, az uniós fa- és fatermékpiaci rendeletet, valamint a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló irányelvet sértő erdészeti műveletekkel kapcsolatban.

A Bizottság elő fogja mozdítani a térinformatikai információk használatát a tagállamokban⁷² és uniós szinten azáltal, hogy fejleszti saját kapacitását a térinformatikai információk környezetvédelmi megfelelésbiztosítás céljából történő felhasználására⁷³. Emellett naprakész iránymutatást fog nyújtani az erdőkre vonatkozó egyes rendelkezések – például az élőhelyvédelmi irányelv szerinti fajvédelmi szabályok⁷⁴ és a Natura 2000 területekre vonatkozó védelmi rendelkezések – értelmezéséről, valamint a természetvédelmi jogszabályoknak az erdőkre való alkalmazásáról⁷⁵. A Bizottság arra is ösztönözni fogja a tagállamok illetékes hatóságait, hogy vegyék igénybe a rendelkezésre álló technikai segítségnyújtást, például a TAIEX EIR peer-to-peer programot⁷⁶, és technikai támogatási eszközt, amely a reformok megtervezésében és végrehajtásában támogatja a tagállamokat⁷⁷.

A környezeti bűnözés⁷⁸ elleni küzdelem az Europol által a súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékeléséről (SOCTA) készített legutóbbi jelentés (2021) és a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló, a 2021–2025-ös időszakra szóló új uniós stratégia⁷⁹ egyik prioritása.

⁷¹ Lásd: Environmental compliance assurance in rural areas – Az Európai Unió Kiadóhivatala (europa.eu); és Guidance on combatting environmental crime and related infringements: CIRCABC (europa.eu).

⁷² A Kopernikusz elterjedtebb használatát ösztönző partnerségi keretprogram az illegális fakitermelés (erdők elleni bűncselekmények) elleni küzdelem kapcsán már támogatja a kísérleti nemzeti erdészeti információs platformokat és a térinformatikai adatok felhasználását.

⁷³ Lásd: „Uniós intézkedések a környezetvédelmi megfelelés és irányítás javítására” című közlemény, COM(2018) 10 final.

⁷⁴ Lásd: „Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the 'Habitats' Directive 92/43/EEC” (Útmutató a 92/43/EGK élőhelyvédelmi irányelv szerinti közösségi jelentőségű állatfajok szigorú védelméről): https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm, felülvizsgálat alatt.

⁷⁵ Lásd: „A Natura 2000 területek kezelése: Az élőhelyek védelméről szóló 92/43/EGK irányelv 6. cikkének rendelkezései, „Módszertani útmutató a 92/43/EGK irányelv [az élőhelyvédelmi irányelv] 6. cikke (3) és (4) bekezdésének rendelkezéseihez” (felülvizsgálat alatt), valamint „A Natura 2000 és az erdők” című útmutató: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

⁷⁶ A TAIEX EIR P2P eszköz megkönnyíti a nemzeti hatóságok közötti információcserét, lehetővé téve számukra, hogy tanuljanak egymástól. Az Európai Bizottság szolgálatának kérésére rendezvényeket is szervezhet, alulról építkező megközelítést alkalmazva (TAIEX stratégia).

⁷⁷ A technikai támogatási eszköz kérésre nyújt támogatást, és a szakpolitikai területek széles körét öleli fel, ideértve az uniós vívmányok végrehajtását, a környezeti jog érvényesítését, valamint az erdővel és erdőgazdálkodással kapcsolatos kérdéseket az olyan uniós prioritásokkal összefüggésben, mint a zöld és a digitális átállás. [Technikai támogatási eszköz | Európai Bizottság \(europa.eu\)](#).

⁷⁸ Az erdészeti bűncselekmények súlyos gazdasági, környezeti és társadalmi károkat okoznak, továbbá meglehetősen biztosítanak a korrupciónak, a pénzmosásnak és más bűncselekményeknek számára. Globális szinten az erdészeti bűncselekmények miatti éves bevételkiesés becslések szerint 51–152 milliárd dollárnak felel meg⁷⁸, ez teszi ki a környezeti bűnözés legnagyobb részét.

Mivel olyan faipari termékek esetében is illegális fakitermelésről számolnak be, amelyeket az uniós fa- és fatermékpiaci rendeletnek megfelelőként hoztak forgalomba, a tagállamoknak jobb nyomon követést és végrehajtást kell biztosítaniuk. Ez magában foglalná annak ellenőrzését is, hogy a tanúsítási rendszerek által nyújtott információk biztosítják-e a piaci szereplők számára az uniós fa- és fatermékpiaci rendeletnek való teljes megfeleléshez szükséges információkat.

A Bizottság elemezni fogja továbbá, hogy helyénvaló-e minimumszabályokat megállapítani a harmadik felek tanúsítási rendszereire vonatkozóan a megbízhatóság, az átláthatóság és a független ellenőrzés megfelelő normáinak biztosítása érdekében.

Ezenfelül támogatni fogja a civil társadalom megfelelés-ellenőrző szerepét, és a tagállamokkal együttműködve fel fog lépni az egyének és a nem kormányzati szervezetek számára az igazságszolgáltatáshoz való jog környezeti ügyekben történő biztosításának javítása érdekében⁸⁰. Az aarhusi rendelet felülvizsgálata erősíteni fogja a civil társadalom szerepét az uniós döntéshozatal tekintetében.

8. Következtetés

Az erdők és az erdőalapú ágazat meghatározó szerepet játszanak Európa modern, klímaselemleges, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdaságra való átállásában. Az e stratégiában javasolt kötelezettségvállalások és intézkedések eredményeként növekvő, egészséges, sokszínű és reziliens uniós erdők fognak létrejönni, amelyek jelentősen hozzájárulnak az éghajlat-politikai és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos törekvéseinkhez, jó megélhetést biztosítanak a vidéki területeken és azokon túl is, valamint elősegítik a fenntartható erdei biogazdaság fejlődését. Az e stratégiában meghatározott, a nyomon követésre, a decentralizált tervezésre és a gazdálkodásra vonatkozó stratégiai megközelítés hozzá fog járulni annak biztosításához, hogy az erdők a szubszidiaritás elvének és a tagállamok hatáskörének teljes tiszteletben tartása mellett képesek legyenek ellátni ezeket a sokrétű funkciókat. A stratégia elismeri, hogy az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérésében központi szerepet játszanak az erdők, az erdőgazdálkodók és a teljes erdőalapú értéklánc, és a stratégia végrehajtását szilárd és inkluzív irányítási keret fogja alátámasztani, amely minden érintett fél számára lehetővé teszi, hogy részt vegyen az EU-ban található erdők jövőjének alakításában. A Bizottság biztosítani fogja, hogy a stratégiát más szakpolitikai kezdeményezésekkel – többek között az európai zöld megállapodás keretében elfogadott kezdeményezésekkel és az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag részeként benyújtott javaslatokkal – szoros összhangban hajtsák végre.

A Bizottság felkéri az összes érdekelt felet, hogy vegyen részt az uniós erdők jövőjéről szóló széles körű vitában. A Bizottság arra ösztönzi a polgárokat és a közösségeket, hogy aktívan működjenek közre az arra vonatkozó kötelezettségvállalás teljesítésében, hogy 2030-ig legalább 3 milliárd új fa telepítésére kerüljön sor. A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy hagyják jóvá ezt a stratégiát. A stratégia iránti teljes körű politikai elkötelezettség érdekében a Bizottság javasolni fogja, hogy a Tanács és az Európai Parlament rendszeres értékeléseket végezzen. A Bizottság az előrehaladás értékelése

⁷⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021–2025), COM(2021) 170 final.

⁸⁰ Lásd: „Az igazságszolgáltatáshoz való jog környezeti ügyekben történő biztosításának javítása az EU-ban és tagállamaiban” című közlemény, COM(2020) 643 final.

céljából 2025-ig felülvizsgálja a stratégiát, és mérlegeli, hogy szükség van-e további intézkedésekre a kitűzött célok elérése érdekében.